

قوانین

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲

اصل ششم

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات؛ انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل هفتم

طبق دستور قرآن کریم: «وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ»^(۱) و «شاورَهُمْ فِي الْأَمْرِ»^(۲) شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند.

موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

اصل دوازدهم

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی‌عشری است و این اصل الی‌الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می‌باشند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعای مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

اصل یکصدم

برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا

فهرست فصول

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب

شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱

ردیف	عنوان	شماره مواد	صفحه
۱	فصل اول - تشکیلات	۱۶ مکرر-۱	۱۹
۲	فصل دوم - انتخابات	۱۷-۹۰	۲۸
۳	الف - کیفیت انتخابات	۱۷-۲۴	۲۸
۴	ب - شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان	۲۵-۳۱	۳۲
۵	ج - هیأت اجرایی و وظایف آنها	۳۲-۵۲	۳۶
۶	د - هیأت‌های نظارت و وظایف آنها	۵۳-۶۶	۴۰
۷	هـ - تخلفات	۶۷	۴۵
۸	و - سایر مقررات انتخابات	۸۶-۹۰	۴۶
۹	فصل سوم - وظایف و اختیارات شوراها	۷۸ مکرر ۶-۶۸	۴۸
۱۰	فصل چهارم - ترتیب رسیدگی به تخلفات	۸۲ مکرر ۴-۷۹	۸۰
۱۱	فصل پنجم - سایر مقررات	۸۳-۹۸	۸۷

۱ - سورة الشوری، آیه ۲۸.

۲ - سورة آل عمران، آیه ۱۵۹.

استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراهای مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و یکم

به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان‌ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها، شورای عالی استان‌ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان‌ها تشکیل می‌شود.

نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و دوم

شورای عالی استان‌ها حق دارد در حدود وظایف خود طرح‌هایی تهیه و مستقیماً یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرح‌ها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل یکصد و سوم

استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می‌شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل یکصد و چهارم^(۱)

به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی، شوراهایی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، و در واحدهای آموزشی، اداری، خدماتی و مانند اینها شوراهایی مرکب از نمایندگان اعضاء این واحدها تشکیل می‌شود. چگونگی تشکیل این شوراها و حدود وظایف و اختیارات آنها را قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و پنجم

تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل یکصد و ششم

انحلال شوراها جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراها و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می‌کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

۱ - اگر چه این اصل با شوراهای اسلامی کشوری مرتبط نیست اما به دلیل حفظ تمامیت اصول فصل شوراها، درج گردیده است.

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و

انتخاب شهرداران

مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات بعدی^(۱)

فصل اول - تشکیلات

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد و به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان‌ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آن، شورای عالی استان‌ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان تشکیل می‌شود.^(۲)

ماده ۱ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - در کلیه مواد و تبصره‌ها و بندهای قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، کلمه «شهرک» و موضوعات مربوط به آن حذف می‌گردد.^(۳)

ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) - مقصود از شورا در این قانون و سایر قوانین معتبر در خصوص شوراهای اسلامی کشوری شوراهای روستا، بخش، شهر، شهرستان، استان و عالی استان‌ها می‌باشد.

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - دوره فعالیت شوراهای روستا و شهر از تاریخ تشکیل چهار سال می‌باشد که از نهم اردیبهشت ماه، سالروز فرمان تاریخی حضرت امام خمینی (ره)

۱ - الف - همان‌گونه که در پیشگفتار عنوان گردید، هر چند مجموعه حاضر با محوریت این قانون تهیه گردیده، ولی چنانچه از قوانین قبلی مربوط به شوراهای اسلامی کشوری مواردی معتبر تشخیص داده شده، در زیرنویس مواد این قانون بدان اشاره گردیده است.

ب - اصلاحاتی به موجب قانون اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷ نسبت به این قانون صورت گرفته که در قانون منظور شده است. به موجب ماده ۹ قانون اصلاحی مزبور، اصلاحات از زمان تصویب لازم‌الاجرا و احکام آن برای دوره چهارم انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا نیز اجرا می‌شود.

۲ - ماده ۱۷ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱/۹/۱: شوراها دارای شخصیت حقوقی بوده، حق اقامه دعوی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی و دفاع در مقابل دعاوی آنان علیه شورا را دارند.

۳ - به موجب حکم این ماده، در تمامی متن قانون حاضر، کلمه «شهرک» حذف شد.

مبنی بر تشکیل شوراها شروع و در هشتم اردیبهشت ماه چهار سال بعد خاتمه می‌یابد.^(۱)

۱ - الف - قانون اصلاح قانون تجمیع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی با دوره یازدهم ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲^(۱۰) مصوب ۱۳۸۹/۴/۲:

ماده واحده - قانون تجمیع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی با دوره یازدهم ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۸ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

با افزایش طول دوره سوم شوراهای اسلامی، شهرداران و دهیاران تا برگزاری انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری، انتخابات دوره چهارم شوراهای اسلامی و دوره یازدهم ریاست جمهوری هم زمان برگزار می‌گردد.

تمدید دوره مدیریت شهرداران و دهیاران مانع اختیار شوراها برای نظارت و استیضاح نیست.

تبصره - شروع به کار دوره چهارم شوراهای اسلامی، یک ماه پس از آغاز دوره ریاست جمهوری یازدهم خواهد بود.

* ۱- پیش از تصویب قانون اصلاحی سال ۱۳۸۹ به موجب قانون تجمیع مصوب ۱۳۸۷ (به شرح ذیل) مقرر گردیده بود که انتخابات دوره پنجم شوراها با دوره یازدهم ریاست جمهوری همزمان برگزار شود. با توجه به اینکه در قانون اصلاحی سال ۱۳۸۹ مقرر شده انتخابات دوره چهارم شوراها - با طولانی شدن دوره سوم - همزمان با انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری انجام شود، عنوان قانون مغایر با متن گردیده است.

قانون تجمیع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی با دوره یازدهم ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۸

ماده واحده - با کوتاه‌تر شدن دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا، انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی همزمان با انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری در یک روز برگزار گردد؛ به گونه‌ای که شروع کار شوراهای اسلامی پنجم، یک‌ماه پس از آغاز دوره ریاست جمهوری یازدهم باشد.

ب- از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ با اصلاحات بعدی:

ماده ۲۲ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا همزمان برگزار می‌گردد و وزارت کشور موظف است تمهیدات لازم برای انتخابات شوراها را نیز فراهم نماید و چنانچه همزمان انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، در هر شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی با اعضای واحد، صندوق‌های مجزا برای هر انتخابات در نظر بگیرد.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در صورتی که در اثر موجبات مذکور در اصل یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی^(۱۰) دوره ریاست جمهوری قبل از چهار سال به پایان برسد، مجلس جهت همزمان شدن انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا با انتخابات ریاست جمهوری از طریق توقف یا تمدید دوره شوراهای اسلامی در چهارچوب قانون اساسی تصمیم‌گیری خواهد کرد.

* ۱- اصل یکصد و سی و یکم ق.ا. در صورت فوت، عزل، استعفاء، غیبت یا بیماری بیش از دو ماه رییس‌جمهور و یا در موردی که مدت ریاست جمهوری پایان یافته و رییس‌جمهور جدید بر اثر موانعی هنوز انتخاب نشده و یا امور دیگری از این قبیل، معاون اول رییس‌جمهور با موافقت رهبری اختیارات و مسؤلیت‌های وی را بر عهده می‌گیرد و شورایی متشکل از رییس مجلس و رییس قوه قضاییه و معاون اول رییس‌جمهور موظف است ترتیبی دهد که حداکثر ظرف مدت پنجاه روز رییس‌جمهور جدید انتخاب شود، در صورت فوت معاون اول و یا امور دیگری که مانع انجام وظایف وی گردد و نیز در صورتی که رییس‌جمهور معاون اول نداشته باشد مقام رهبری فرد دیگری را به

تبصره (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - انتخابات شوراهای روستا و شهر باید به صورتی برگزار شود که حداقل پانزده روز قبل از نهم اردیبهشت ماه اعضای شوراها مشخص شده باشند.

ماده ۴ - تعداد اعضای شورای اسلامی روستاهای تا ۱۵۰۰ نفر جمعیت سه نفر و روستاهای بیش از ۱۵۰۰ نفر جمعیت و بخش پنج نفر خواهد بود.

ماده ۵ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در هر بخش شورای بخش که اعضای آن پنج نفر می‌باشد با اکثریت نسبی از بین نمایندگان منتخب شوراهای روستاهای واقع در محدوده بخش تشکیل می‌شود و در صورتی که عضو معرفی شده از شورای روستا به عضویت اصلی و علی‌البدل شورای بخش انتخاب شود از عضویت شورای روستا خارج نخواهد شد.^(۱)

تبصره (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)^(۲) - از یک روستا بیش از یک نفر نباید در شورای بخش حضور داشته باشد و در صورتی که تعداد روستاهای بخش کمتر از پنج روستا باشد اعضای شورای بخش از میان مجموع اعضای شوراهای روستاها انتخاب خواهند شد و در نهایت حداقل باید از هر روستا یک نفر انتخاب گردد.

جای او منصوب می‌کند.

۱ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

تبصره ۱ ماده ۴۷ - کارت عضویت شورا^(۱۰) به امضاء بخشدار صادر و به اعضای شورا تسلیم خواهد شد.^(۲۰)

ماده ۵۵ - بخشدار بلافاصله پس از تعیین اعضای شورای اسلامی بخش مراتب را به منظور اطلاع اهالی در سراسر حوزه انتخابیه آگهی می‌نماید.^(۳۰)

تبصره - برای امضاء منتخب، شورای اسلامی بخش کارت عضویت به معرفی بخشدار و با امضاء فرماندار صادر می‌گردد.^(۴۰)

* ۱ - با توجه به مواد قبلی قانون مذکور، منظور شورای اسلامی روستا است.

* ۲ - به ماده ۸۴ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

* ۳ - به ماده ۸۳ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

* ۴ - به ماده ۸۴ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

۲ - مفاد این تبصره که قبلاً به عنوان تبصره ماده ۶ تصویب شده بود، به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به ماده ۵ الحاق گردید.

ماده ۶ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده است.

ماده ۷ (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) - تعداد اعضای اصلی و علی‌البدل شورای شهر به شرح زیر می‌باشد: (۱)

- الف - شهرهای تا بیست هزار نفر جمعیت، پنج نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی‌البدل.
 ب - شهرهای از بیست هزار نفر تا پنجاه هزار نفر جمعیت، هفت نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی‌البدل.
 ج - شهرهای از پنجاه هزار نفر تا یکصد هزار نفر جمعیت، نه نفر عضو اصلی و چهار نفر عضو علی‌البدل.
 د - شهرهای از یکصد هزار نفر تا دویست هزار نفر جمعیت، یازده نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی‌البدل.
 هـ - شهرهای از دویست هزار نفر تا پانصد هزار نفر جمعیت، سیزده نفر عضو اصلی و شش نفر عضو علی‌البدل.
 و - شهرهای از پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر جمعیت، پانزده نفر عضو اصلی و هفت نفر عضو علی‌البدل.

۱ - قانون اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۵/۵/۴

ماده واحده - انتخابات دوره سوم شوراهای اسلامی شهر و روستا همزمان با انتخابات مجلس خبرگان رهبری در سال ۱۳۸۵ برگزار می‌گردد.

تبصره - تعداد اعضای شوراهای شهر و روستا مطابق با قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱^(۱۰) خواهد بود.

* ماده ۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱: تعداد اعضای شوراهای اسلامی شهر و شهرک^(۲۰) به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - شهرکها^(۳۰) از دویست خانوار تا هزار خانوار، سه نفر و از هزار خانوار به بالا ۵ نفر.

ب - شهرهای تا ۵۰ هزار نفر، ۵ نفر.

ج - شهرهای بیش از ۵۰ هزار تا دویست هزار نفر جمعیت، ۷ نفر.

د - شهرهای بیش از ۲۰۰ هزار تا یک میلیون نفر جمعیت، ۹ نفر.

هـ - شهرهای بیش از یک میلیون نفر جمعیت، ۱۱ نفر.

و - شهر تهران، ۱۵ نفر.

تبصره - ملاک تشخیص جمعیت هر شهر و روستا آخرین سرشماری جمعیتی خواهد بود.

* ۲ و *۳ - به موجب ماده ۱ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)، اجرای این قانون نسبت به شهرکها منتفی است.

ز - شهرهای بیشتر از یک میلیون نفر تا دو میلیون نفر جمعیت، بیست و یک نفر عضو اصلی و هشت نفر عضو علی‌البدل.

ح - شهرهای بیش از دو میلیون نفر جمعیت، بیست و پنج نفر عضو اصلی و ده نفر عضو علی‌البدل.

ط - شهر تهران سی و یک نفر عضو اصلی و دوازده نفر عضو علی‌البدل.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) - ملاک تشخیص جمعیت هر شهر و روستا، آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن با اعلام رسمی مرکز آمار ایران خواهد بود.

ماده ۸ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هریک از اعضای شورای روستا و شهر، عضو علی‌البدل به ترتیب آرا جایگزین می‌شود.^(۱)

تبصره (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هرگاه عضوی به هر دلیلی تا دو ماه در جلسه شورا شرکت ننماید، تا تعیین تکلیف نهایی که نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد از عضو علی‌البدل به عنوان جانشین در جلسات دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت تبدیل روستا به شهر، شورای شهر همان شورای روستا خواهد بود. چنانچه دو یا چند روستا به شهر تبدیل شود، شورای شهر از میان اعضاء شوراهای آن روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه دو یا چند روستا ادغام و به یک روستا تبدیل شوند، شورای روستای جدید از میان اعضاء شوراهای روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

ماده ۱۰ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداران، فرمانداران، شهرداران، بخشداران، دهیاران و مدیران کل و رؤسای ادارات می‌توانند در جلسات شورای اسلامی حوزه مسئولیت خود بدون حق رأی شرکت کنند.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شوراها در صورت ضرورت و بنا به دعوت بخشدار و فرماندار ذی‌ربط موظف به تشکیل جلسه فوق‌العاده می‌باشند. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ۱۰ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای شهرستان از نمایندگان شوراهای شهرها و بخش‌های واقع در محدوده آن شهرستان که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت

۱ - به تبصره ۴ ماده ۸۲ قانون اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷ مراجعه شود.

عدم احراز در مرحله دوم با رأی اکثریت نسبی هر یک از شوراهای مزبور انتخاب و معرفی شده‌اند، تشکیل می‌گردد.^(۱)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - در شورای شهرستان، از شورای هر بخش یک نفر و از شورای هر یک از شهرهای تا پانصد هزار نفر جمعیت یک نفر و بیش از پانصد هزار نفر جمعیت دو نفر و شهر تهران سه نفر عضویت خواهند داشت.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تعداد اعضای شورای شهرستان حداقل پنج نفر می‌باشد. چنانچه تعداد شهرها و بخش‌های یک شهرستان کمتر از پنج باشد، کسری تعداد اعضای شورای شهرستان تا پنج نفر به نسبت جمعیت هر بخش یا شهر، از شورای بخش یا شهر مربوط تأمین می‌شود. در هر صورت هر بخش یا شهر نباید بیش از دو نفر نماینده در شورای شهرستان داشته باشد.

شهرستان‌هایی که فقط یک بخش و یک شهر داشته باشند از محدودیت داشتن دو نفر نماینده در شورا، مستثنی می‌باشند.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - به موجب ماده ۷ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده است.

ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای استان از نمایندگان منتخب شوراهای شهرستان‌های تابعه که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی از بین اعضای شورای شهرستان انتخاب و معرفی شده‌اند تشکیل می‌شود.^(۲)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - تعداد اعضای شورای استان حداقل پنج نفر است. چنانچه یک استان کمتر از پنج شهرستان داشته باشد کسری تعداد اعضای شورای استان تا پنج

۱ - تبصره ماده ۶۶ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: برای اعضای شورای اسلامی شهرستان با معرفی فرماندار کارت عضویت به امضای استاندار صادر خواهد شد.

۲ - ماده ۶۸ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: استاندار پس از وصول معرفی‌نامه‌های کلیه نمایندگان شورای اسلامی شهرستان‌ها به منظور اطلاع اهالی حوزه انتخابیه نسبت به انتشار اسامی اعضای شورای اسلامی استان اقدام خواهد نمود.^(۱۰)

تبصره - برای اعضای شورای اسلامی استان کارت عضویت به معرفی استاندار و به امضای وزیر کشور صادر خواهد شد.^(۲۰)

* ۱ و * ۲ - به تبصره ۳ ماده ۱ و تبصره ۳ ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و عالی استان‌ها مصوب ۱۳۸۱/۴/۳۰ مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

نفر به نسبت جمعیت از شوراهای شهرستان‌های ذی‌ربط تأمین می‌شود. در هر صورت هر شهرستان نباید بیش از دو نماینده در شورای استان داشته باشد و در صورتی که استان فقط یک شهرستان داشته باشد، اعضای شورای استان همان اعضای شورای شهرستان خواهند بود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - به موجب ماده ۸ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده است.

ماده ۱۲ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان در واحدهایی از تقسیمات کشوری تشکیل می‌شود که طبق قوانین و مقررات مربوط، به نام ده (روستا)، بخش، شهر، شهرستان و استان شناخته شده باشد.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در محدوده شهری تهران، ری و تجریش فقط یک شورای اسلامی شهر تشکیل می‌شود.

ماده ۱۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت دعوت شورای بخش و شهر از بخشدار، شورای شهر مرکز شهرستان یا شورای شهرستان از بخشدار یا فرماندار، شورای استان از استاندار، یا سایر مسؤولین اجرایی سطوح فوق‌الذکر، مقامات مذکور در جلسات شورا شرکت خواهند نمود. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت و ذکر دستور جلسه باشد.

تبصره - (۱) مکان‌های جمعیتی خارج از محدوده قانونی و حریم شهر که حداقل دارای ۲۰۰ خانوار بوده و عرفاً شهرک نامیده می‌شود بنا به تشخیص وزارت کشور و صرفاً به جهت ایجاد شورای اسلامی مشمول انجام امر انتخابات شورای اسلامی شهرک شده و وظایف و اختیارات مندرج در این قانون مربوط به شورای شهرک در آن اجرا و سایر مقررات مربوط به آن مکان تابع مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده ۱۴ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای عالی استان‌ها، از نمایندگان منتخب شوراهای استان‌ها که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی انتخاب و معرفی می‌شوند، تشکیل می‌گردد.^(۲)

۱ - * با توجه به حکم ماده ۱ مکرر این قانون (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)، ناظر به حذف کلمه «شهرک» و موضوعات مربوط به آن و همچنین اصلاح ماده ۱۳، این تبصره منسوخ به نظر می‌رسد.

۲ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

ماده ۷۰ - وزیر کشور پس از وصول معرفی‌نامه کلیه نمایندگان منتخب شوراهای اسلامی استان‌ها اسامی اعضای شورای عالی اسلامی استان‌ها را به منظور اطلاع عموم از طریق رسانه‌های گروهی (رادیو-تلویزیون) اعلام خواهد نمود.

ماده ۷۱ - وزارت کشور محل مناسبی را برای شورای عالی اسلامی استان‌ها تعیین خواهد کرد.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - از استان‌های تا دو میلیون نفر جمعیت، دو نماینده و از استان‌های دارای بیش از دو میلیون نفر جمعیت، سه نماینده و از استان تهران چهار نماینده در شورای عالی استان‌ها عضویت دارند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) (۱) - شورای عالی استان‌ها با درخواست وزیر کشور موظف به تشکیل جلسه فوق‌العاده می‌باشد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) (۲) - وزیران، رؤسای مؤسسات و سازمان‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی با درخواست شورای عالی استان‌ها که باید به صورت کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد، در جلسات آن شرکت می‌نمایند.

ماده ۱۴ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - عضویت در کلیه شوراهای موضوع این قانون افتخاری است و شغل محسوب نمی‌شود. (۳)

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هر فرد می‌تواند فقط عضو شورای یک روستا یا یک شهر باشد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - پذیرش استعفای هر یک از اعضای شورا منوط به تصویب شورا است.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نامزدشدن اعضای شوراهای اسلامی روستا و شهر در انتخابات مجلس شورای اسلامی منوط به پذیرش استعفای آنها از

تبصره - برای اعضای شورای عالی اسلامی استان‌ها کارت عضویت به معرفی وزیر کشور و امضاء رئیس مجلس شورای اسلامی صادر خواهد شد.

۱ - این تبصره قبلاً به عنوان تبصره ۳ الحاق شده بود که با حذف تبصره ۲ حسب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷، شماره آن به تبصره ۲ تغییر یافت.

۲ - شماره این تبصره به موجب اصلاحیه ۱۳۸۶/۸/۲۷، از (۴) به (۳) تغییر کرده است.

۳ - ماده ۱۱ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱/۹/۱: آن دسته از کارمندان دولت که به عضویت شورا درآمده و به وجود تمام وقت آنان نیاز باشد می‌توانند به عنوان مأمور به خدمت در شورا انجام وظیفه نمایند. مدت عضویت جزء سوابق خدمتی آنان محسوب می‌شود. (۱۰)

* ۱ - به ماده ۴۳ آیین‌نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ با اصلاحات بعدی و ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی بخش مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ با اصلاحات بعدی و ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی شهرها مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ با اصلاحات بعدی، مندرج در این مجموعه، مراجعه شود.

سوی شورا، قبل از پایان مهلت قانونی می‌باشد.

ماده ۱۵ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - جلسات شوراها علنی و با حضور دو سوم اعضای اصلی رسمیت می‌یابد و تصمیمات با اکثریت مطلق آرای حاضرین معتبر است و تشکیل جلسات غیرعلنی منوط به تصویب دو سوم اعضای حاضر در جلسه می‌باشد. (۱)

ماده ۱۵ مکرر (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اولین جلسه شوراهای روستا به دعوت بخشدار و شورای شهر به دعوت فرماندار در تاریخ مقرر در ماده (۳) قانون تشکیل می‌شود همچنین شوراهای فرادست به ترتیب، شورای بخش به فاصله یک‌ماه پس از تشکیل سه چهارم شوراهای روستاهای تابع بخش به دعوت بخشدار، شورای شهرستان به فاصله یک‌ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای شهر و بخش در محدوده آن شهرستان به دعوت فرماندار، شورای استان به فاصله یک‌ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای شهرستان‌های واقع در محدوده آن استان به دعوت استاندار و شورای عالی استان‌ها به فاصله یک‌ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای استان‌ها به دعوت وزیر کشور تشکیل می‌شود.

ماده ۱۶ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اولین جلسه شوراهای موضوع این قانون وفق ماده (۱۵ مکرر) به دعوت مسؤلین واحدهای تقسیمات کشوری مربوط و با هیأت ریسه سنی تشکیل می‌شود تا هیأت ریسه شورا شامل یک رییس و یک نایب رییس و حداقل یک منشی برای مدت یک سال انتخاب شوند.

ماده ۱۶ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضای شوراهای بخش، شهرستان، استان و عالی استان‌ها، عضو جدید حداکثر ظرف مدت یک ماه باید جایگزین شود. (۲)

۱ - نظریه ۷/۲۸۴۱ - ۱۳۷۸/۵/۳. ح.ق: سؤال - با عنایت به ماده (۱۵) قانون تشکیلات، وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ مبنی بر این که جلسات شوراها با حضور دو سوم اعضای اصلی رسمیت می‌یابد و تصمیمات با اکثریت مطلق آرا معتبر است حال اگر در یک شهر، مجموع اعضای شورای اسلامی پنج نفر بوده و جلسه با حضور همگی تشکیل شود چنانچه سه نفر از پنج نفر موافق تصمیمی بوده و دو نفر باقیمانده مخالف آن باشند آیا تصمیم اکثریت مناط اعتبار است یا خیر؟

نظریه - مجموع آرای بیش از نصف حاضر در جلسه، رأی اکثریت مطلق محسوب می‌شود. بنابراین چنانچه سه نفر از پنج نفر عضو شورای اسلامی شهر درخصوص موضوعی رأی مثبت یا منفی بدهند، رأی سه نفر، رأی اکثریت مطلق محسوب می‌شود.

۲ - به تبصره ۴ ماده ۸۲ قانون اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷ مراجعه شود.

فصل دوم - انتخابات^(۱)

الف - کیفیت انتخابات

ماده ۱۷ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - انتخاب اعضای شورای روستا و شهر به صورت

- ۱ - الف - در مورد انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها به آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۸۱/۴/۳۰ مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.
- ب - از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی:
- ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۶۵/۴/۲۹) - برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی کشوری به عهده وزارت کشور می‌باشد.
- ج - قانون اصلاح ماده واحده الحاقی به قانون انتخابات (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۷:

ماده واحده - قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶^(۱)) به شرح زیر اصلاح می‌گردد: (۲۰)

استفاده از هر گونه پلاکارد (جز در محل ستاد انتخاباتی)، دیوارنویسی و کاروان‌های تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال اینها به استثناء عکس حداکثر در دو فرم و جزوه و تراکت یا عکس و سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی^(۳) و ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی و طرفداران آنان ممنوع می‌باشد. متخلفین از این قانون از سه تا سی روز زندان^(۴) محکوم می‌گردند.

تبصره ۱ - اعلام نظر شخصیت‌ها در تأیید کاندیداها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضای آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد.

تبصره ۲ - این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

تبصره ۳ - کلیه قوانین و مقررات مغایر این قانون لغو می‌گردد.

* ۱ - قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶:

ماده واحده - استفاده از هر گونه پلاکارد، تراکت، دیوارنویسی و کاروان‌های تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال اینها به استثناء عکس حداکثر در دو فرم و جزوه و سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی و طرفداران آنان ممنوع می‌باشد. متخلفین از این قانون از سه تا سی روز زندان محکوم می‌گردند.

تبصره - اعلام نظر شخصیت‌ها در تأیید کاندیداها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضای آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد.

* ۲ - نظر به اینکه قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۴ در ارتباط با موضوعاتی تصویب شده که مشابه آنها در قانون اصلاحی آن نیز پیش‌بینی شده ذیلاً به درج تفسیر قانونی مزبور مبادرت می‌شود.

قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۴:

موضوع استفسار:

- ۱ - اقداماتی که گروه‌ها، مجامع و تشکیلات جمعی نظیر جامعه روحانیت مبارز و مجمع روحانیون مبارز تهران یا روزنامه‌ها و مجلات هفتگی و ویژه‌نامه‌ها با چاپ عکس یا بدون عکس، به عنوان تبلیغ یا توصیف کاندیداها انجام دهند مشمول ممنوعیت ماده واحده خواهد بود یا خیر؟
- ۲ - مقصود از عکس در دو فرم چیست؟ آیا اگر در صدر و ذیل هر عکس مطالب تبلیغاتی با نام‌ها و عناوین متنوع در ایام تبلیغات پخش گردد خلاف ماده واحده است یا خیر؟
- ۳ - تعریف دقیقی از پلاکارد و تراکت ارائه نشده، در این خصوص ملاک تشخیص و تعریف کدام مرجع است آیا سیلک در محدوده معنای پلاکارد و تراکت است؟
- ۴ - مسؤلیت تخلف از مفاد ماده واحده مذکور متوجه نامزد انتخاباتی است؟ و اگر به همین منوال یک یا دو و تعدادی از کاندیداها بازداشت شدند آیا انتخابات متوقف می‌شود یا خیر؟
- ۵ - آیین‌نامه اجرایی قانون توسط چه مرجعی تهیه و به تصویب باید برسد.

نظر مجلس:

ماده واحده - قانون الحاقی ماده واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶ مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل تفسیر می‌گردد.

۱ - مجامع و گروه‌های هر حوزه انتخابیه می‌توانند حمایت خود را از کاندیدای موردنظر کتباً به نامزد موردنظر اعلام و نامزد مزبور می‌تواند حمایت اقشار و گروه‌های مختلف را در ذیل دو نوع پوستر مجاز و یا زندگینامه منتشر نماید.

۲ - مقصود از دو فرم همان دو نوع پوستر کاغذی می‌باشد و نوشتن مطالب تبلیغاتی در صدر یا ذیل آنها بلااشکال است و مشمول ممنوعیت ماده واحده فوق نمی‌گردد.

۳ - مقصود از پلاکارد و تراکت عبارت از هر گونه تبلیغات پارچه‌ای، کاغذی، مقوایی و فلزی است و سیلک نیز از جمله مصادیق و امثال اینها می‌باشد و لیکن نصب هر نوع تابلو که مشخص‌کننده محل ستاد انتخاباتی می‌باشد بلااشکال است.

۴ - مسؤلیت تخلف متوجه فرد یا افراد یا گروه‌ها و تشکیلاتی که اقدام به تبلیغات ممنوعه نموده‌اند می‌باشد و در هر صورت تبصره ذیل ماده (۲۸) قانون انتخابات به قوت خود باقی است و کاندیدا را نمی‌شود در طول برگزاری انتخابات احضار یا بازداشت نمود.

۵ - آیین‌نامه اجرایی توسط وزیر کشور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران خواهد رسید.

* ۳ - در مورد نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی به تبصره ۲ الحاقی به ماده ۵۷ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۱ و ماده ۶۱ اصلاحی قانون مزبور مصوب ۱۳۸۶/۱/۲۶، مراجعه شود.

* ۴ - به موجب بند ۱ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از نود و یک روز حبس و یا مجازات تعزیری موضوع تخلفات رانندگی می‌باشد از این پس به جای حبس یا مجازات تعزیری حکم به جزای نقدی از هفتاد هزار و یک

مستقیم، عمومی، با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا خواهد بود.^(۱)

تبصره - در صورتی که آرای دو یا چند نفر از داوطلبان مساوی باشد اولویت با ایشارگران می باشد و در صورت نبودن افراد مذکور اولویت با فرد یا افرادی است که دارای مدرک تحصیلی بالاتر هستند و در صورت یکسان بودن مدرک تحصیلی ملاک انتخاب، قرعه است.

ماده ۱۷ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وزارت کشور می تواند با هماهنگی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات، قرائت و شمارش آراء را در تمام یا تعدادی از حوزه های انتخابیه با استفاده از رایانه انجام دهد.

ماده ۱۸ - در هر نوبت انتخابات هر شخص واجد شرایط حق دارد فقط یک بار در یک شعبه اخذ رأی، با ارایه شناسنامه رأی دهد.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در انتخابات میان دوره ای، در هر حوزه کسانی حق رأی دارند که در انتخابات قبلی آن دوره در همان حوزه رأی داده باشند یا در هیچ حوزه ای رأی نداده باشند.

ماده ۱۹ - در موارد زیر برگ های رأی باطل می شود ولی جزو آرای مأخوذه محسوب می گردد و مراتب در صورتجلسه قید و برگ های رأی مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

الف - آرا ناخوانا باشد.

ب - آرای که از طریق خرید و فروش بدست آمده باشد.

ج - آرای که دارای نام رأی دهنده یا امضا یا اثر انگشت وی باشد.

د - آرای که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تأیید شده باشد.

ه - آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

۷۰/۰۰۱) ریال تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال صادر می شود.

یادآور می شود با توجه به بخشنامه ۱۳۸۹/۱/۱۸ - ۹۰۰۰/۱۴۰۲/۱۰۰ رییس قوه قضاییه در خصوص تعرفه خدمات قضایی که در اجرای بند ۳۶ بخش ششم - تغییرات متفرقه از ضمایم و جداول قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور (لازم الاجرا تا پایان سال ۱۳۸۹)، به تصویب رسیده است این مبلغ از نهمصد هزار ریال (۹۰۰/۰۰۰) ریال تا سیزده میلیون ریال (۱۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال تصویب گردید. جهت ملاحظه این بخشنامه به «مجموعه قانون بودجه ۱۳۸۹ کل کشور» از انتشارات این معاونت مراجعه شود.

د - قانون اصلاح قانون تجمیع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی با دوره یازدهم ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۷ مصوب ۱۳۸۹/۴/۲، ذیل ماده ۳ قانون ملاحظه شود.

۱ - ماده ۴ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: انتخاب اعضای شوراهای اسلامی با رأی مخفی خواهد بود.

تبصره ۵ - چنانچه برگ رأی مشتمل بر اسامی خوانا و ناخوانا باشد فقط اسامی ناخوانا باطل خواهد بود.

ماده ۲۰ - در موارد زیر برگ های رأی باطل می شود و جزو آرای مأخوذه محسوب نمی گردد و مراتب در صورتجلسه قید و برگ های رأی مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد: الف (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کل آرای صندوقی که فاقد لاک و مهر یا پلمب انتخاباتی باشد.

ب - کل آرای مندرج در صورتجلسه ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ های تعرفه باشد.

ج - آرای که زاید بر تعداد تعرفه باشد.

د - آرای که فاقد مهر انتخاباتی باشد.

ه - آرای که روی ورقه ای غیر از برگ رأی انتخاباتی نوشته شده باشد.

و - آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

ز - آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیر ایرانی اخذ شده باشد.

ح - آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

ط - آرای که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.

ی - آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

ک - آرای که با تقلب و تزویر «در تعرفه ها، آراء، صورتجلسه ها و شمارش» به دست آمده باشد.

تبصره ۱ - آرای زاید مذکور در بند «ج» به قید قرعه از کل برگ های رأی کسر می شود.

تبصره ۲ - چنانچه احراز شود که رأی دهنده بیش از یک برگ رأی به صندوق ریخته باشد، همه اوراق وی باطل است و جزو آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.

ماده ۲۱ - در صورتی که در برگ رأی علاوه بر اسامی نامزدهای تأیید شده اسامی دیگر نوشته شده باشد، برگ رأی باطل نیست و فقط اسامی اضافه خوانده نمی شود.

ماده ۲۲ - در صورتی که اسامی نوشته شده در برگ رأی بیش از تعداد لازم باشد، اسامی اضافه از آخر خوانده نمی شود.

ماده ۲۳ - در صورتی که در برگ رأی نام یک داوطلب چند بار نوشته شده باشد فقط یک رأی برای او محسوب می شود.

ماده ۲۴ (اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در حوزه های انتخابیه ای که تا ده نفر نامزد انتخاباتی داشته باشد نامزدها می توانند به تنهایی یا اشتراک برای هر یک از شعبه های ثبت نام و اخذ رأی و در حوزه های انتخابیه ای که بیش از ده نفر نامزد داشته باشد برای هر پنج شعبه ثبت نام و اخذ

رای یک نفر نماینده جهت حضور در محل شعب اخذ رأی به هیأت اجرایی معرفی نمایند.

«در تهران و سایر کلانشهرها تعداد نمایندگان ناظر از طرف نامزدهای انتخابات شورای اسلامی شهر با توافق هیأت اجرایی تعیین می‌گردد.»^(۱)

تبصره ۵ - چنانچه نمایندگان کاندیداها تخلفی در شعب اخذ رأی مشاهده نمایند بدون دخالت مراتب را به هیأت اجرایی و نظارت کتباً اعلام خواهند نمود.

ب - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

ماده ۲۵ - انتخاب کنندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

۱ - تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - حداقل سن ۱۸ سال تمام در روز اخذ رأی.

۳ - سکونت حداقل یک سال در محل اخذ رأی به استثنای شهرهای بالای یکصد هزار نفر جمعیت.

تبصره ۵ - کسانی که محل کار آنان خارج از محدوده حوزه انتخابیه باشد ولی افراد تحت تکفل آنان مانند همسر و فرزندان حداقل یک سال قبل از انتخابات در حوزه انتخابیه سکونت داشته باشند می‌توانند در همان حوزه رأی دهند.

ماده ۲۶ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

الف - تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.^(۲)

ب - حداقل سن ۲۵ سال تمام.

ج - اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت مطلقه فقیه.

د - ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ه - دارا بودن سواد خواندن و نوشتن برای شورای روستاهای تا دویست خانوار و داشتن مدرک دیپلم برای شورای روستاهای بالای دویست خانوار، داشتن حداقل مدرک فوق دیپلم یا معادل آن برای شورای شهرهای تا بیست هزار نفر جمعیت، داشتن حداقل مدرک لیسانس یا معادل آن برای شورای شهرهای بالای بیست هزار نفر جمعیت.

۱ - عبارت داخل گیومه به موجب ماده ۲ قانون اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۷ به ماده ۲۴ الحاق گردیده است.

۲ - از ماده ۹۸۲ قانون مدنی (اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴): اشخاصی که تحصیل تابعیت ایرانی نموده یا بنمایند از کلیه حقوقی که برای ایرانیان مقرر است بهره‌مند می‌شوند لیکن نمی‌توانند به مقامات زیر نائل گردند: ۱ - ...

۵ - عضویت شوراهای استان و شهرستان و شهر

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - کسانی که در دوره‌های قبل عضو شورا بوده‌اند به شرطی که در همان محل کاندیدای عضویت در شورا باشند، از شرط مدرک معافند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - هیأت‌های اجرایی و نظارت در صورت ضرورت، تأییدیه مدارک تحصیلی ثبت نام کنندگان را اخذ می‌نمایند.

و - دارا بودن کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا کارت معافیت دائم از خدمت برای مردان.

تبصره ۱ - اقلیت‌های دینی شناخته شده در قانون اساسی به جای اسلام باید به اصول دین خود اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.

تبصره ۲ - اعضای شوراها باید در محدوده حوزه انتخابیه خود سکونت اختیار نمایند. تغییر محل سکونت هریک از اعضای شورا از محدوده حوزه انتخابیه به خارج از آن موجب سلب عضویت خواهد شد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - آرایه گواهی عدم سوءپیشینه که از تاریخ صدور آن بیش از (۳) ماه نگذشته باشد در هنگام ثبت نام الزامی است.

ماده ۲۷ - اعضای هیأت‌های اجرایی و نظارت انتخابات شوراهای از داوطلب شدن در حوزه‌های انتخابیه تحت مسؤولیت خود محرومند.

ماده ۲۸ - اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن برای شوراهای اسلامی به ترتیب ذیل محرومند:

- ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - رئیس‌جمهور و مشاورین و معاونین وی، نمایندگان خبرگان رهبری، وزراء، معاونین و مشاورین آنان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان، رئیس قوه قضاییه و معاونین و مشاورین وی، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور و معاونین و مشاورین آنان، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس دیوان محاسبات کشور و معاونین وی، دادستان دیوان محاسبات، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونین وی، شاغلین نیروهای مسلح، رؤسای سازمان‌ها و ادارات عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح، رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی، دبیر هیأت دولت، رؤسای دفاتر سران سه قوه، رؤسا و سرپرستان سازمان‌های دولتی، رؤسای دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی)، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، رؤسای کل و مدیران عامل بانک‌ها، رئیس جمعیت هلال احمر و معاونین وی، رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان، سرپرست بنیاد شهید، سرپرست بنیاد مسکن، سرپرست کمیته امداد امام، رؤسای سازمان‌ها، مدیران عامل شرکت‌های دولتی (مانند شرکت مخابرات، دخانیات...)، سرپرست نهضت سوادآموزی، رئیس سازمان نظام پزشکی ایران، مدیران کل تشکیلات ستادی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و ادارات دولتی و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستانی که حوزه مسؤولیت آنان به کل کشور تسری دارد، از عضویت در شوراهای

اسلامی سراسر کشور محرومند مگر آنکه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.^(۱)

۲ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - استانداران و معاونین و مشاورین آنان، فرمانداران و معاونین آنان، شهرداران و معاونین آنان، بخشداران، مدیران کل ادارات استانداری، مدیران کل، سرپرستان ادارات کل، معاونین ادارات کل، دادستان‌ها، دادیارها، بازپرس‌ها، قضات، رؤسای دانشگاه‌ها، رؤسای بانک‌ها، رؤسا، سرپرستان و معاونین سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات دولتی و یا وابسته به دولت که از بودجه عمومی به هر مقدار استفاده می‌نمایند و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستان استان، شهرستان و بخش به ترتیب از عضویت در شوراهای اسلامی واقع در محدوده استان، شهرستان و بخش محرومند، مگر آنکه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.^(۲)

۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شهرداران، مدیران مناطق شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و شاغلین در شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته به آن و همچنین دهیاران و شاغلین در دهیاری از عضویت در شورای اسلامی شهر محل خدمت محرومند، مگر آنکه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.^(۳)

۴ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اعضای شوراهای اسلامی موضوع این قانون در طول مدت

۱ - قانون استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۲۵: موضوع استفساریه:

ماده واحده - آیا ممنوعیت تصدی مناصب اداری مذکور در بندهای (۱) و (۲) ماده (۲۸) قانون پس از عضویت در شوراهای یادشده نیز تسری دارد یا خیر؟

نظر مجلس: بلی، عضویت همزمان در شوراهای اسلامی با تصدی مناصب اداری مذکور در ماده (۲۸) منافات دارد.

۲ - به زیرنویس بند ۱ ماده ۲۸ همین قانون مراجعه شود.

۳ - نظریه ۷/۶۰۱ - ۱۳۸۶/۲/۱۰، ح.ق: طبق بند ۳ ماده ۲۸ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب سال ۱۳۷۵ که مقرر داشته (... و شاغلین در شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته به آن از عضویت در شورای اسلامی شهر محل خدمت محرومند مگر آنکه دو ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشد) شخص موضوع استعلام که از شاغلین شهرداری است با عضویت در شورای اسلامی از اشتغال در شهرداری شهر محل خدمت محروم می‌شود و در مدت عضویت در شورای اسلامی، نمی‌تواند با شهرداری محل خدمت رابطه استخدامی داشته باشد لکن در صورت قطع رابطه عضویت با شورای اسلامی می‌تواند به شغل قبلی خود و یا شغل دیگر در شهرداری محل خدمت، اشتغال پیدا کند.

عضویت نمی‌توانند در سمت‌های مذکور در این ماده مشغول به کار شوند.

ماده ۲۹ - اشخاص زیر از داوطلب شدن برای عضویت در شوراها محرومند:

الف - کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر و فعال داشته‌اند به تشخیص مراجع ذیصلاح.

ب - کسانی که به جرم غصب اموال عمومی محکوم شده‌اند.

ج - وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروهک‌هایی که غیرقانونی بودن آنها از طرف مراجع صالحه اعلام شده باشد.

د - کسانی که به جرم اقدام بر ضد جمهوری اسلامی ایران محکوم شده‌اند.

ه - محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالح قضایی.

و - محکومین به حدود شرعی.

ز - محکومین به خیانت و کلاهبرداری و غصب اموال دیگران به حکم محاکم صالح قضایی.

ح - مشهوران به فساد و متجاهران به فسق.

ط - قاچاقچیان مواد مخدر و معتادان به این مواد.

ی - مجبوران و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل (۴۹) قانون اساسی^(۱) باشند.

ک - وابستگان به رژیم گذشته از قبیل (اعضای انجمن‌های ده، شهر، شهرستان و استان و خانه‌های انصاف، رؤسای کانون‌های حزب رستاخیز و حزب ایران نوین و نمایندگان مجلس‌های سنا و شورای ملی سابق، کدخدایان و خوانین وابسته به رژیم گذشته).

ماده ۳۰ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیچ یک از داوطلبان عضویت در شوراها نمی‌توانند

همزمان در بیش از یک حوزه انتخابیه به عنوان داوطلب عضویت در شورا ثبت نام نمایند، در غیر این صورت اسم آنان از فهرست داوطلبان حذف و از آن تاریخ تا پایان همان دوره از

داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می‌گردند.

ماده ۳۱ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - به موجب بند ۱ ماده واحده «قانون اصلاح موادی از

قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن» مصوب ۱۳۸۹/۵/۳۱ حذف شده است.

۱ - اصل ۴۹ قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲: دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت‌المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

ج - هیأت اجرایی و وظایف آنها

ماده ۳۲ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - به منظور برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر، هیأت اجرایی شهرستان به ریاست فرماندار و عضویت رییس اداره ثبت احوال، رییس آموزش و پرورش و هشت نفر از معتمدان در محدوده شهرستان تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای تعیین هشت نفر معتمدان هیأت اجرایی، فرماندار سی نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از کلیه شهرهای محدوده شهرستان را انتخاب و پس از تأیید هیأت نظارت از آنان دعوت به عمل می‌آورد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - اعضای هیأت اجرایی شهرستان و معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار نباید داوطلب عضویت در شورای شهر باشند.^(۱)

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در صورت تشکیل هیأت اجرایی برای برگزاری همزمان انتخابات شورای اسلامی و ریاست جمهوری، اجرای حکم انتخاب یک نفر از اعضای شورا به‌عنوان یکی از معتمدین موضوع تبصره (۱) ماده (۳۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری^(۲) منتفی است.

ماده ۳۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - برای برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی روستا، هیأت اجرایی بخش به ریاست بخشدار و عضویت نمایندگان دستگاه‌های مذکور در ماده (۳۲) و مسؤول جهاد کشاورزی بخش یا معاون وی و هفت نفر از معتمدان محدوده بخش تشکیل می‌شود.

۱ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با اصلاحات بعدی:

ماده ۴۰ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - هیچ یک از اعضای هیأت‌های اجرایی و نظارت و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نباید با کاندیداها خویشاوندی نسبی (پدر، مادر، فرزند، برادر، خواهر) یا سببی درجه یک داشته باشد. به استثناء روستاها که وجود ارتباط خویشاوندی سببی درجه یک بلامانع خواهد بود.

۲ - از قانون انتخابات ریاست جمهوری مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ با اصلاحات بعدی:

ماده ۳۸ (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، فرماندار دستور تشکیل هیأت‌های اجرایی را به بخشداران صادر نموده و موظف است ظرف سه روز هیأت اجرایی انتخابات شهرستان را به ریاست خود و عضویت رییس ثبت احوال، رییس دادگستری و دادستان یا نمایندگان رییس دادگستری و دادستان که دارای پایه قضایی می‌باشند و ۹ نفر از معتمدین تشکیل دهد.

تبصره ۱ - در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است یک نفر از اعضای شورا به انتخاب شورا، یکی از ۸ نفر^(۱۰) معتمدین مذکور خواهد بود.

۱۰ - با توجه به اصلاح ماده ۳۸ که طی آن ۸ نفر معتمد به ۹ نفر اصلاح گردیده است، به نظر می‌رسد در تبصره نیز عبارت ۹ نفر صحیح باشد.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای تعیین هفت نفر از معتمدان هیأت اجرایی، بخشدار سی نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از روستاهای محدوده بخش را انتخاب و پس از تأیید هیأت نظارت از آنان دعوت به عمل می‌آورد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - اعضای هیأت اجرایی بخش و معتمدان دعوت شده از سوی بخشدار نباید داوطلب عضویت در شورای روستا باشند.

ماده ۳۴ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - معتمدان منتخب موضوع مواد (۳۲) و (۳۳) به دعوت فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) ظرف دو روز پس از انتخاب تشکیل جلسه داده، پس از حضور دوسوم مدعوین (حداقل بیست نفر) از بین خود به ترتیب هشت و هفت نفر را به‌عنوان معتمدان اصلی و پنج نفر را به‌عنوان معتمدان علی‌البدل هیأت اجرایی شهرستان و بخش با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می‌نمایند.

ماده ۳۵ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) مکلف است به ترتیب هشت و هفت نفر از معتمدان اصلی را برای شرکت در جلسات هیأت اجرایی انتخابات دعوت نماید.

ماده ۳۶ - جلسات هیأت اجرایی با حضور دوسوم اعضا رسمیت یافته و در صورت استعفا یا غیبت غیرموجه هریک از معتمدین هیأت اجرایی در سه جلسه که به منزله استعفا تلقی می‌گردد، فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) از اعضای علی‌البدل به ترتیب آراء به جای آنان دعوت خواهد نمود.

تبصره ۱ - غیرموجه بودن غیبت با تصویب دوسوم اعضای هیأت اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲ - تصمیمات هیأت اجرایی با اکثریت آرای اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره ۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - در صورتی که با دعوت از اعضای اصلی و علی‌البدل، اکثریت حاصل نگردد، اعضای اداری هیأت اجرایی بقیه معتمدان (تا سی نفر) را دعوت نموده تا کسری اعضا را از میان خود انتخاب نمایند.

ماده ۳۷ - عضویت هر فرد در بیش از یک هیأت اجرایی به‌طور همزمان ممنوع است.

ماده ۳۸ - اعضای اداری هیأت اجرایی تا زمانی که از سمت اداری خود مستعفی یا برکنار نشده‌اند، شخصاً مکلف به شرکت در جلسات هیأت اجرایی می‌باشند و غیبت غیرموجه آنان در جلسات هیأت اجرایی ترمذ از وظایف قانونی محسوب می‌گردد و فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) موظف است بلافاصله پس از غیبت اعضای اداری هیأت اجرایی مراتب را با ذکر علت غیبت به مقام مافوق وی اعلام دارد.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - در صورتی که فرماندار و بخشدار بدون عذر موجه در جلسات شرکت نمایند بقیه اعضا هیأت اجرایی موظفند، موضوع را صورتجلسه کرده و مراتب را

به مقام مافوق گزارش نمایند.

ماده ۳۹ - هیأت‌های اجرایی در اسرع وقت تشکیل جلسه داده و پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت‌نام و اخذ رأی، تعداد و محل شعب ثبت‌نام و اخذ رأی را صورتجلسه نموده و یک هفته قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات و اوقات اخذ رأی و شرایط انتخاب‌کنندگان و مقررات جزایی و محل شعب ثبت‌نام و اخذ رأی در حوزه انتخابیه می‌نمایند.^(۱)

ماده ۴۰ - هیأت‌های اجرایی برای هر شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی ۵ نفر از معتمدین محل را که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند انتخاب و جهت صدور حکم به فرماندار و بخشدار حوزه انتخابیه معرفی می‌نمایند.^(۲)

تبصره ۱ - در صورتی که در محل استقرار شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی به تعداد کافی معتمد با سواد نباشد هیأت اجرایی می‌تواند افرادی را از خارج (حتی‌الامکان از محدوده همان بخش) برای آن شعبه انتخاب و به حکم فرماندار یا بخشدار اعزام نماید.

تبصره ۲ - اعضای شعب ثبت‌نام و اخذ رأی از بین خود یک رییس و یک نایب‌رییس و سه نفر منشی انتخاب می‌نمایند.

ماده ۴۱ - مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هرگونه بی‌نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق‌های رأی می‌باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ۴۲ - هیأت‌های اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی مسؤول صحت برگزاری انتخابات حوزه انتخابیه خود می‌باشند.

ماده ۴۳ - هیأت‌های اجرایی می‌توانند برای بعضی از مناطق که لازم باشد شعب سیار ثبت‌نام و اخذ رأی با ذکر مسیر حرکت و محل توقف تعیین نمایند.

۱ - تبصره ماده ۴۱ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی مندرج در آگهی انتخابات غیرقابل تغییر است مگر اینکه دایره نمودن شعبه و یا ادامه کار آن در محل اعلام شده قبل، به علت حوادث غیرمترقبه و یا هر علت موجه دیگری به تشخیص هیأت اجرایی مقدر نباشد که در این صورت شعبه ثبت نام و اخذ رأی جدید در کوتاه‌ترین فاصله نسبت به شعبه قدیم به نحوی دایره خواهد شد که خلی در مراجعه رأی دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود.

۲ - ماده ۴۱ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: هیأت‌های اجرایی می‌توانند در صورت ضرورت نسبت به تعویض تمام یا عده‌ای از اعضای یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی اقدام نمایند.

ماده ۴۴ - هیأت‌های اجرایی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رأی، محل ثبت نام و اخذ رأی آماده باشد.

ماده ۴۵ - فرماندار و بخشدار هر حوزه انتخابیه مکلف است پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر شروع انتخابات و همزمان با تشکیل هیأت اجرایی،^(۱) تاریخ مراجعه داوطلبان عضویت در شوراهای اسلامی را ضمن انتشار آگهی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برساند.

تبصره ۱ - مهلت مراجعه داوطلبان به فرمانداری، بخشداری^(۲) جهت اعلام داوطلبی هفت روز از تاریخ مقرر در آگهی ثبت‌نام می‌باشد.

تبصره ۲ - شرایط انتخاب‌شوندگان و تاریخ شروع و خاتمه قبول برگ اعلام داوطلبی از طرف فرماندار، بخشدار^(۳) در آگهی اعلام داوطلبی قید خواهد شد.

ماده ۴۶ - هیأت اجرایی موظف است به منظور احراز شرایط مذکور در مواد ۲۶ و ۲۹ درباره هریک از داوطلبان عضویت در شورای اسلامی شهر حسب مورد از مراجع ذی‌ربط از قبیل اداره اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری، ثبت‌احوال استعلام نماید.

تبصره ۱ - چنانچه داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا مظنون به داشتن یکی از موارد مذکور در ماده ۲۹ باشند هیأت اجرایی مربوط موظف است حسب مورد از مراجع ذی‌ربط مذکور در ماده فوق استعلام نماید.

تبصره ۲ - مراجع مذکور در ماده فوق موظف هستند ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وصول استعلام،^(۴) نسبت به موارد استعلام کتباً پاسخ دهند.

ماده ۴۷ - هیأت‌های اجرایی پس از دریافت نتیجه رسیدگی به سوابق داوطلبان موظفند ظرف مدت هفت روز به صلاحیت داوطلبان رسیدگی و نتیجه را اعلام نمایند.

ماده ۴۸ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظر هیأت‌های اجرایی بخش و شهرستان مبنی بر تأیید صلاحیت داوطلبان با تأیید هیأت‌های نظارت شهرستان و بخش معتبر است و چنانچه ظرف هفت روز از تاریخ دریافت نتیجه رسیدگی صلاحیت داوطلبان، هیأت نظارت مربوط درباره داوطلب یا داوطلبان نظر خود را اعلام نکند، نظر هیأت اجرایی ملاک عمل خواهد بود.^(۵)

ماده ۴۹ - بررسی سوابق داوطلبان باید محرمانه انجام گیرد به‌طوری که موجب هتک

۱ و ۴ - علامت ویرگول به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ اضافه شده است.

۲ و ۳ - به نظر می‌رسد درج علامت «/» و یا تحریر حرف «یا» به‌جای علامت ویرگول مناسب‌تر باشد.

۵ - ماده ۳۱ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: فرمانداران موظفند روزانه مشخصات کامل داوطلبان حوزه انتخابیه شهری را بر اساس مفاد مندرج در پرسشنامه با سریعترین وسیله به وزارت کشور اعلام نمایند.

حیثیت و آبروی افراد نشود و بررسی‌ها از محدوده موارد مذکور در مواد ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰ این قانون خارج نگردد و افشای هرگونه اطلاعات دریافت‌شده توسط اعضای هیأت‌های اجرایی و یا هر شخص دیگر ممنوع است.

ماده ۵۰ - هیأت‌های اجرایی مکلفند در انجام وظایف خود بی‌طرفی کامل را رعایت نمایند و در صورت تخلف، فرماندار یا بخشدار موظف است با رأی اکثریت اعضای هیأت اجرایی نسبت به تعویض هریک از معتمدین هیأت اجرایی و در مواردی که انحلال هیأت اجرایی ضروری باشد با تأیید استاندار و هیأت نظارت استان اقدام نماید. تشکیل مجدد هیأت اجرایی با رعایت مقررات مندرج در این قانون انجام می‌گیرد و تصمیمات متخذ هیأت اجرایی منحل‌ه عنداللزوم وسیله هیأت اجرایی جدید قبل از انقضای مهلت قانونی رسیدگی به صلاحیت داوطلبان قابل تجدیدنظر خواهد بود.

تبصره ۱ - داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا و شهر که صلاحیت آنان در هیأت اجرایی رد شده است می‌توانند ظرف مدت ۴ روز از تاریخ اعلام اسامی نامزدهای انتخاباتی شکایت خود را به ترتیب داوطلبان شورای اسلامی روستا به هیأت نظارت شهرستان و داوطلبان شورای اسلامی شهر به هیأت نظارت استان تسلیم نمایند.

تبصره ۲ - شاکیان می‌توانند شکایت خود را ظرف مهلت مقرر به هیأت اجرایی مربوط نیز تسلیم نمایند. هیأت اجرایی موظف است بلافاصله شکایات دریافتی را به هیأت نظارت ذی‌ربط ارسال نماید.

تبصره ۳ - هیأت نظارت موظف است ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت شکایات به آنها رسیدگی و نتیجه را به هیأت اجرایی مربوط اعلام نماید. نظر هیأت نظارت در این خصوص قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره ۴ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - فرماندار یا بخشدار به عنوان رییس هیأت اجرایی موظف است پس از وصول نظریه هیأت نظارت، اسامی آن تعداد از داوطلبانی را نیز که صلاحیت آنان مورد تأیید هیأت نظارت قرار گرفته است از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی برساند.

ماده ۵۱ - فرماندار یا بخشدار یا نمایندگان آنان مکلفند فهرست اسامی نامزدهای تأیید شده انتخابات را ظرف ۳ روز از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

ماده ۵۲ - هیأت‌های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات شکایت واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایات ظرف مدت پنج روز در جلسه مشترک هیأت اجرایی و هیأت نظارت به آنها رسیدگی و اخذ تصمیم نمایند.

د - هیأت‌های نظارت و وظایف آنها

ماده ۵۳ - کیفیت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور طبق مواد ۷۳ و ۷۴ قانون

اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹^(۱) خواهد بود.

ماده ۵۴ - اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش به عهده بخشدار و در انتخابات شوراهای اسلامی شهر به عهده فرماندار خواهد بود.

ماده ۵۵ - تأیید صحت انتخابات شوراهای روستا و بخش با هیأت نظارت بخش و اعلام آن توسط بخشدار انجام می‌گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایت داشته باشد ظرف مدت دو روز به هیأت نظارت شهرستان ارسال و هیأت مذکور ظرف مدت ۱۵ روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۶ - تأیید صحت انتخابات شوراهای شهر با هیأت نظارت شهرستان است^(۲) و

۱ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

فصل نهم - هیأت‌های نظارت

ماده ۷۳ - به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراهای مرکزی نظارت^(۱۰) بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشور متشکل از سه نفر از اعضای کمیسیون شوراها و امور داخلی و دو نفر از اعضای کمیسیون اصل ۹۰، به انتخاب مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌گردد.

تبصره - در صورتی که به تعداد لازم از کمیسیون‌های مذکور داوطلب نباشد مجلس از میان سایر نمایندگان داوطلب ۵ نفر را انتخاب می‌نماید.

ماده ۷۴ - به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری در هر استان هیأت عالی نظارت استان مرکب از سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی آن استان به تعیین هیأت مرکزی نظارت تشکیل می‌گردد. **تبصره -** در هر استانی که تعداد نمایندگان آن از سه نفر کمتر باشد و یا به حد نصاب از آن استان داوطلب نباشد تعیین بقیه اعضا از بین نمایندگان استان‌های مجاور با هیأت مرکزی نظارت می‌باشد.

* ۱- از قانون الحاق موادی به قانون انتخابات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۷۰/۲/۳:

ماده ۲ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری می‌تواند برای انجام مسؤلیت محوله، محل کار خود را در مجلس شورای اسلامی تعیین نماید و هیأت نظارت استان و شهرستان نیز می‌توانند محل کار خود را در استانداری‌ها، فرمانداری‌ها و بخشداریه‌ها قرار دهند و وزارت کشور مکلف است با هیأت‌های مذکور همکاری نماید.

ماده ۳ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای کشوری نظارت خواهد کرد.

ماده ۸ - اعتبار لازم جهت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری از محل اعتبارات مجلس شورای اسلامی برداخت خواهد شد.

۲ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

ماده ۶۴ - فرماندار بلافاصله پس از انتخاب و تعیین اعضای شورای اسلامی شهر مراتب را به منظور اطلاع اهالی حوزه انتخابیه آگهی می‌نماید.^(۱۰)

اعلام آن توسط فرماندار انجام می‌گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایتی داشته باشد ظرف مدت دو روز به هیأت نظارت استان ارسال و هیأت مذکور ظرف مدت ۱۵ روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۷ - توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی در روستاها به پیشنهاد هیأت نظارت شهرستان و تأیید هیأت نظارت استان خواهد بود.

ماده ۵۸ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - در انتخابات شوراهای اسلامی شهر توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد به پیشنهاد هیأت نظارت استان و تأیید هیأت مرکزی نظارت خواهد بود.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - ابطال آراء باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر باشد. در غیر این صورت ابطال آراء جرم^(۱) تلقی شده و مرتکب یا مرتکبین و نیز کسانی که گزارش یا شهادت کذب^(۲) داده باشند طبق قانون مجازات می‌شوند.

ماده ۷۵ - هیأت عالی نظارت استان در هر شهرستان هیأت نظارت شهرستان بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری را مرکب از ۵ نفر از معتمدین محل آن شهرستان تشکیل می‌دهد.^(۲۰)

۱ - به بند ۴ ماده ۷۳ و بند ۵ ماده ۷۴ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

۲ - از تبصره ۲ ماده ۱ الحاقی به قانون انتخابات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۷۰/۲/۳: اعضای هیأت‌های نظارت... شهرستان با پیشنهاد مجمع نمایندگان استان تعیین می‌شوند. مجمع مکلف است ظرف ده روز پس از ابلاغ هیأت مرکزی نظارت، افراد مورد نظر را معرفی نماید. در غیر این صورت هیأت مرکزی نظارت رأساً اقدام خواهد کرد.^(۳۰)

۳ - به ماده ۴۱ آیین‌نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی مندرج در این مجموعه مراجعه شود.

۱ - حسب بررسی به عمل آمده، عنصر قانونی مبنی بر جرم بودن ابطال آراء، مشاهده نشد.

۲ - حسب بررسی به عمل آمده، عنصر قانونی مبنی بر جرم بودن شهادت کذب به نحو مطلق، مشاهده نگردید ولی در ارتباط با انتشار اکاذیب و شهادت دروغ در دادگاه، به مواد ۶۵۰ و ۶۹۸ ق.م.ا. ۱۳۷۵ به شرح زیر مراجعه شود:

ماده ۶۵۰ - هرکس در دادگاه نزد مقامات رسمی شهادت دروغ بدهد به سه ماه و یک روز تا دو سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

تبصره - مجازات مذکور در این ماده علاوه بر مجازاتی است که در باب حدود و قصاص و دیات برای شهادت دروغ ذکر گردیده است.

ماده ۶۹۸ - هرکس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله نامه یا شکواییه یا

ماده ۵۹ - این ماده به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۳ منتقل شده و با توجه به عدم تعیین شماره جدید برای آن در قانون اصلاحی، با همان شماره اصلی در محل جدید درج گردیده است.

ماده ۶۰ - جلسات هیأت مرکزی نظارت و هیأت نظارت شهرستان‌ها با حضور ۴ نفر از اعضا و جلسات هیأت‌های نظارت استان و بخش با حضور کلیه اعضا تشکیل و مصوبات آنان با رأی اکثریت اعضا معتبر خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورت تساوی آراء در تصمیم‌گیری‌ها، تصمیمی را که رییس جلسه با آن موافقت دارد معتبر است.

تبصره ۲ - اعضای هیأت‌های نظارت بخش و شهرستان و استان و ناظرین در شعب ثبت‌نام و اخذ رأی باید در انجام وظایف خود بی‌طرفی کامل را رعایت نمایند. در صورت تخلف، فرد متخلف توسط هیأت نظارت مافوق برکنار می‌شود و چنانچه اکثر اعضای هیأت نظارت بی‌طرفی کامل را رعایت نکنند هیأت متخلف توسط هیأت مرکزی نظارت منحل خواهد شد.

ماده ۶۱ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی، به طرق زیر نظارت خود را اعمال می‌نمایند:

الف - گزارش‌های وزارت کشور و بازرسی‌های آن.

ب - اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیأت‌های اجرایی و مباشرین وزارت کشور.

ج - رسیدگی نهایی شکایات و پرونده‌ها و مدارک انتخابات.

د - تعیین ناظر در تمام هیأت‌های مربوط به انتخابات.

تبصره ۵ - هیأت‌های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی می‌توانند از کارمندان دولت در جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند.^(۱)

مراسلات یا عرایض یا گزارش یا توزیع هرگونه اوراق چاپی یا خطی یا امضاء یا بدون امضاء اکاذیبی را اظهار نماید یا با همان مقاصد اعمالی را برخلاف حقیقت رأساً یا به عنوان نقل قول به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقامات رسمی تصریحاً یا تلویحاً نسبت دهد اعم از اینکه از طریق مزبور به نحوی از انحاء ضرر مادی یا معنوی به غیر وارد شود یا نه علاوه بر اعاده حیثیت در صورت امکان، باید به حبس از دو ماه تا دو سال و یا شلاق تا (۷۴) ضربه محکوم شود.

۱ - تبصره ماده ۷ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: وزارت کشور موظف است بنا به درخواست هیأت‌های نظارت استان‌ها و شهرستان‌ها وسایل و امکانات مورد نیاز را تا پایان

ماده ۶۲ - هیأت‌های اجرایی موظفند هیأت‌های نظارت مربوط را در جریان کلیه مراحل و امور انتخابات قرار دهند.

ماده ۶۳ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در تمام مدتی که انتخابات برگزار می‌شود هیأت مرکزی نظارت در سراسر کشور و هیأت نظارت استان و شهرستان و هیأت‌های بخش در حوزه‌های انتخابیه خود بر کیفیت انتخابات نظارت کامل خواهند داشت و در هر مورد که سوءجریان یا تخلفی مشاهده کنند آن را به بخشداران و فرمانداران اعلام و آنان موظفند بنا به نظر هیأت‌های مذکور طبق قانون انتخابات در رفع نواقص اقدام کنند و هیأت‌های نظارت استان‌ها مکلفند مسائل مورداختلاف را در همان استان حل نمایند و در صورتی که رؤسای هیأت‌های اجرایی نظرات آنان را لحاظ ننمایند مراتب را جهت رسیدگی نهایی به هیأت مرکزی نظارت گزارش خواهند کرد.^(۱)

ماده ۵۹^(۲) (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - اقدامات هیأت نظارت شهرستان و هیأت نظارت استان جز در مورد تأیید صلاحیت کاندیداها و تأیید صحت انتخابات نافعی اختیارات هیأت مرکزی نظارت نبوده و تصمیم هیأت مرکزی نظارت قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۶۴ - وزارت کشور موظف است حداقل یک ماه قبل از صدور دستور شروع انتخابات در هر یک از حوزه‌های انتخابیه مراتب را به اطلاع و تأیید هیأت مرکزی نظارت برساند.

ماده ۶۵ - هیأت‌های اجرایی موظفند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظرین تسلیم نمایند. در هر مورد که وجود امضای هیأت‌های اجرایی در قانون انتخابات پیش‌بینی شده است امضای ناظرین نیز لازم است.

ماده ۶۶ - وزارت کشور به منظور حسن انجام انتخابات می‌تواند مأمورینی جهت بازرسی و

انتخابات در اختیار آنان قرار دهد و همچنین کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات و نهادهای قانونی و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند حسب درخواست هیأت‌های مذکور کارکنان خود را تا پایان انتخابات در اختیار آنها قرار دهند.

۱ - ماده ۱۰ قانون الحاق موادی به قانون انتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب ۱۳۷۰/۲/۳: پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور چنانچه هیأت مرکزی نظارت در کیفیت انجام مقدمات انتخابات از قبیل تعیین هیأت اجرایی، نحوه تبلیغات و مانند آن تخلفاتی مشاهده کنند که به صحت انتخابات خدشه وارد سازد، انتخابات را متوقف و مراتب را به وزارت کشور اعلام می‌دارد.

۲ - این ماده به عنوان ماده ۵۹ تصویب شده بود و به موجب ماده ۲۸ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۳ منتقل گردیده، ولی شماره جدیدی برای رعایت ترتیب مواد به آن داده نشده، لذا با همان شماره اصلی در این قسمت درج گردیده است.

کنترل جریان انتخابات به‌طور ثابت یا سیار به حوزه‌های انتخابیه اعزام نماید.^(۱)

ه - تخلفات

ماده ۶۷ - ارتکاب هرگونه تقلب و تزویر در انتخابات و اعمال خلاف این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن از قبیل امور ذیل جرم محسوب می‌شود:^(۳)

الف - خرید و فروش رأی.

ب - تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات.

ج - تهدید یا تطمیع درامر انتخابات.

د - رأی دادن با شناسنامه جعلی.

ه - رأی دادن با شناسنامه دیگری.

و - رأی دادن بیش از یک بار.

۱ - تبصره ماده ۴۲ الحاقی ۱۳۶۹/۹/۵ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی: گزارش واصله از بازرسی موضوع این ماده^(۱) در هیأت‌های ماده ۳۶^(۲) بررسی و اتخاذ تصمیم خواهد شد.

۱* - ماده ۴۲ الحاقی مذکور عیناً به عنوان ماده ۶۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، تثبیت شده است.

۲* - با مراجعه به ماده ۳۶ مزبور، منظور هیأت‌های اجرایی و نظارت شهرستان می‌باشد. یادآور می‌شود ماده ۳۶ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با توجه به تبصره‌های ۱ و ۲ و ۳ ماده ۵۰ و ماده ۵۲ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، منسوخ بنظر می‌رسد و تبصره‌ها و مواد مزبور جانشین آن شده است.

۲ - ماده ۴۵ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با اصلاحات بعدی: مجازات تخلفات و جرایم مذکور در این قانون^(۱) حسب مورد همان مجازات‌های مندرج در فصل نهم قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۹^(۲) خواهد بود.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - اعضای اداری هیأت‌های اجرایی در صورت تخلف از وظایف مندرج در این قانون برابر ماده ۷۵ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی توسط محاکم قضایی مجازات خواهند شد و در مورد بقیه اعضا محرومیت در دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

۱* - جرایم مذکور در ماده ۴۴ قانون اصلاحی ۱۳۶۵/۴/۲۹ ضمن ردیف‌های (الف) الی (ف) ماده ۶۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، پیش‌بینی شده است.

۲* - فصل نهم (مواد ۷۲ الی ۸۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲ به موجب قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷، منسوخ گردیده و فصل نهم قانون اخیرالذکر (مواد ۷۵ الی ۸۸) جایگزین آن شده است. برای ملاحظه مواد مذکور، به مجموعه انتخابات مجلس شورای اسلامی از انتشارات این معاونت مراجعه گردد.

دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی و شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری موظفند حسب درخواست هیأت‌های نظارت بر انتخابات شوراهای وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات پشتیبانی و مالی خود را تا تأیید نهایی انتخابات توسط هیأت‌های مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا در اختیار آنها قرار دهند.

بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزء ایام مأموریت نامبردگان محسوب می‌شود.^(۱)

ماده ۸۷^(۲) - هزینه برگزاری انتخابات شوراهای از شمول قانن محاسبات عمومی مستثنی است.

ماده ۸۸ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)^(۳) - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه‌های آموزشی انتخاباتی را که وزارت کشور و شوراهای نظارت انتخابات ضروری تشخیص می‌دهد، همچنین کلیه اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی استانی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و نهادهای و مؤسسات

انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۷ صورت گرفته است.

۱ - رأی شماره ۱۰۴۷ - ۱۰۴۸ مورخ ۱۳۸۶/۹/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: با عنایت به تعریف مأموریت موقت به شرح ماده ۱۱ قانون استخدام کشوری و مقررات مربوط به پرداخت فوق‌العاده مأموریت به مستخدمان واجد شرایط به شرح مقرر در آیین‌نامه‌های فوق‌العاده مأموریت و فوق‌العاده روزانه و عنایت به ماده ۸۶ قانون تشکیلات، وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۲۳ که مقرر داشته است «کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای و کلیه سازمان‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، موظفند حسب درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند. مدت همکاری کارکنان مذکور جزو مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.» دادنامه شماره ۲۰۹۱ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۴ شعبه نوزدهم دیوان مبنی بر تأیید شکایت شاکی به خواسته فوق مأموریت ایام خدمت در زمینه برگزاری انتخابات شوراهای و الزام وزارت آموزش و پرورش به پرداخت فوق‌العاده مأموریت شاکی صحیح و موافق قانون تشخیص داده می‌شود. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۲ و ۳ - در مورد تغییر محل این مواد، به زیرنویس بند (و- سایر مقررات انتخاباتی) در انتهای فصل دوم - انتخابات، (قبیل از ماده ۸۶) مراجعه شود.

ز - اخلال در امر انتخابات.
ح - کم و زیاد کردن آرا و یا تعرفه‌ها.
ط - تقلب در رأی‌گیری یا شمارش آرا.
ی - رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.
ک - توصیه به نوشتن اسم نامزد معین در ورقه از طرف اعضای شعبه اخذ رأی یا هر فرد دیگری در محل صندوق رأی.
ل - تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی، صورتجلسات، تلکس‌ها، تلفنگرام‌ها و تلگراف‌ها.
م (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - باز کردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر یا پلمب صندوق‌های رأی بدون مجوز.
ن - جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.
س - دخالت در امر انتخابات با سند مجعول.
ع - ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی با سلاح یا بدون سلاح در امر انتخابات.

ف - دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول یا به هر نحو غیر قانونی.

ص - ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب ثبت‌نام و اخذ رأی.

ق - عدم رعایت بی‌طرفی و جانبداری از نامزد انتخاباتی توسط مجریان انتخابات و اعضای هیأت‌های نظارت استان، شهرستان و بخش و ناظران شعب ثبت‌نام و اخذ رأی.

تبصره ۵ - چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده فوق موجب گردد تا جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت‌نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه انتخابات مؤثر باشد مراتب جهت اخذ تصمیم به هیأت نظارت استان اعلام می‌گردد.^(۱)

و - سایر مقررات انتخابات (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)^(۲)
ماده ۶۷ مکرر ۱^(۳) (اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات

۱ - ماده ۴۶ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: تخلفاتی که در رابطه با انتخابات مورد رسیدگی دادگاه‌های صالحه قرار می‌گیرد مانع از اعلام نتایج نهایی انتخابات نخواهد بود.

۲ - بند مزبور الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد و مواد مذکور ذیل این بند به عنوان مواد ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹ و ۹۰ تصویب شده بود که حسب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به این قسمت منتقل گردیده، ولی شماره جدیدی برای رعایت ترتیب مواد به آن داده نشده، لذا با همان شماره اصلی در این قسمت درج گردیده است.

در باره تغییر شماره ماده ۸۶ به ماده ۶۷ مکرر ۱، به پاورقی بعدی (اولین پاورقی ماده ۶۷ مکرر ۱) مراجعه شود.

۳ - اصلاح شماره این ماده از ۸۶ به ۶۷ مکرر ۱ به موجب ماده ۸ قانون اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و

دولتی موظفند به منظور توجیه و آگاه‌سازی مردم از چگونگی انتخابات شوراهای، با وزارت کشور همکاری نمایند.

ماده ۸۹^(۱) - رسیدگی به تخلفات مأمورین نظامی و انتظامی از مفاد این قانون حسب مورد برعهده هیأت‌های رسیدگی به تخلفات مأمورین مزبور مندرج در قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۹۰^(۲) - نحوه فعالیت‌های تبلیغاتی انتخابات، مدت زمان تبلیغات، محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها و سایر شرایط و مقررات مربوط را آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد نمود.

فصل سوم - وظایف و اختیارات شوراهای^(۳)

ماده ۶۸ - وظایف و اختیارات شورای اسلامی روستا عبارت است از:^(۴)

۱ و ۲ - در مورد تغییر محل این مواد، به زیرنویس بند (و - سایر مقررات انتخاباتی) در انتهای فصل دوم - انتخابات، (قبل از ماده ۸۶) مراجعه شود.

۳ - الف - عنوان این فصل، اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ می‌باشد.

ب - از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی:
وظایف و اختیارات

ماده ۱۹ - وظایف و اختیارات کلی.

۱- بررسی و شناخت کمبودها و نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، اقتصادی و عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی حوزه انتخابیه و ارایه راه‌حل‌ها به مقامات مسؤول.

۲- تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی در امور اجتماعی و ارایه آن به شورای مافوق جهت اطلاع و برنامه‌ریزی و به مقامات مسؤول اجرایی جهت اقدامات ممکن.

۳ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - نظارت دقیق بر اداره امور حوزه انتخابیه و حسن اجرای تصمیمات شورا و طرح‌های مصوب.

۴- ارایه پیشنهادهای لازم برای فعال‌سازی سازمان‌های دولتی و ارگان‌های انقلابی به شورای مافوق.

۵- پیگیری شکایات مردم در مورد نارسایی سازمان‌ها و ادارات حوزه مربوطه از طریق مقامات مسؤول.

۶- برنامه‌ریزی و اقدام در جهت مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت و هماهنگی مراجع ذی‌ربط.

۷- ایجاد روحیه همکاری مردم با مسؤولان کشوری در جهت تداوم انقلاب اسلامی.

۸- بررسی برنامه‌های پیشنهادی ارگان‌های اجرایی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت‌های موجود در حوزه انتخابیه شورا و جلوگیری از تبعیض در این زمینه بین مناطق مختلف و گزارش نارسایی‌ها به شورای بالاتر و مراجع اجرایی ذی‌ربط.

۹- نظارت بر اجرای هماهنگ و کامل برنامه‌های مصوب در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی.

۱۰- شوراهای می‌توانند بنا به درخواست مسؤولان، بخشی از اعمال اجرایی از قبیل پخش مواد سوختی و ارزاق

عمومی، آمارگیری و تحقیقات محلی، را برعهده بگیرند.

۱۱- هر شورا موظف است حداکثر یک هفته پس از رسمیت یافتن، یک نفر را به اکثریت مطلق آراء جهت انتخاب برای شورای مافوق نامزد نماید.

۱۲- شوراهای موظفند یک نسخه از مصوبات خود را در اولین فرصت به شورای مافوق و مقامات مسؤول حوزه ارسال دارند.

۱۳ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - هر شورا می‌تواند با رعایت مصالح مصوبات خود را از موضوعات مهمه و آنچه که جنبه عمومی دارد، به وسایل ممکنه به اطلاع اهالی برساند.

۱۴- همکاری با ارگان‌های مملکتی.

۱۵- دادن گزارشات لازم و ارایه انتقادات و اشکالات مربوط به حوزه فعالیت خود به نماینده یا نمایندگان آن حوزه در مجلس شورای اسلامی.

۱۶- شوراهای می‌توانند با هماهنگی ارگان‌های اجرایی مسؤول به تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، اسدادی، ارشاد و تأسیس تعاونی‌های تولید، توزیع، مصرف با مشارکت مردم در حوزه فعالیت خود اقدام نمایند.

۱۷- شوراهای موظفند گزارش اقدامات سالانه خود را در آخرین جلسه هر سال مطرح و پس از تأیید برای اطلاع عموم منتشر نمایند.

۱۸- به موجب قانون اصلاحی ۱۳۶۵/۹/۵ حذف شده است.

ماده ۲۰ - شوراهای مسؤول حفظ و اداره کلیه اموال منقول و غیرمنقول شورا می‌باشند و همچنین در مورد خرید و فروش و نقل و انتقال و اجاره و استیجار اموال شورا طبق مقررات اقدام خواهند نمود.

ماده ۲۲ - بودجه شوراهای از طریق زکوات (پس از تصویب) و درآمدهای محلی و در صورت لزوم از طریق عوارض که در مقابل خدمات ارایه شده وضع می‌گردد، تأمین خواهد شد و کمبودهای آن از راه کمک‌های دولت به درخواست شورای عالی استان‌ها از محل درآمدهای عمومی جبران می‌شود.

ج - از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۹:

ماده ۲۴ - به وضع مشمولانی که ادعای تکفل نمایند در مراکز شهرستان‌ها و بخش‌ها توسط هیأتی مرکب از اشخاص زیر رسیدگی می‌شود: الف - ...

ه - یک نفر از نمایندگان شورای اسلامی شهرستان یا شورای اسلامی بخش یا شهر به معرفی شورای مربوطه.

ماده ۲۶ - هیأت رسیدگی تجدیدنظر در سازمان وظیفه عمومی تهران و مراکز هنگ‌ها و گردان‌های مستقل ژاندارمری با شرکت اشخاص زیر تشکیل می‌شود: الف - ...

ه - یک نفر به انتخاب شورای اسلامی شهرستان مربوطه.

د - قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲:

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون تغییر تاریخ تولد اشخاص ممنوع است.

تبصره - صاحب شناسنامه تنها یکبار در طول عمر و در صورتی که اختلاف سن واقعی با سن مندرج در اسناد سجلی به تشخیص کمیسیون مرکب از فرماندار یا بخشدار، رئیس اداره ثبت احوال محل و پزشک منتخب،

مدیرعامل سازمان بهداری استان و رییس شورای اسلامی شهر و یا بخش محل صدور شناسنامه و با عضویت و ریاست قاضی دادگاه صالحه محل تشکیل می‌گردد بیش از پنجسال باشد می‌تواند سن خود را اصلاح نماید.

هـ - از قانون تأسیس شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۸ با اصلاحات بعدی:

ماده ۱ - به منظور اعمال سیاست‌های جامع و هماهنگ ترافیکی و تهیه خط مشی لازم و بهبود اداره کلیه امور مربوط به امر عبور و مرور همانند طراحی، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، هدایت، نظارت و انتظامات ترافیکی شهرها، شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور که از این پس شورای عالی نامیده می‌شود، مرکب از اعضای زیر تأسیس می‌شود: ۱ - ...

۸ (الحاقی ۱۳۸۸/۸/۲۷) - رییس شورای عالی استان‌ها، رییس شورای شهر و شهردار شهر مربوطه حسب مورد با حق رأی.

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۸۸/۸/۲۷) - شورای هماهنگی ترافیک استان به ریاست استاندار یا معاون عمرانی وی و با حضور مدیران کل وزارتخانه‌ها و سازمان‌های عضو شورای عالی مستقر در استان و رییس شورای اسلامی استان و فرمانده ناحیه انتظامی تشکیل می‌شود.

ماده ۳ مکرر (الحاقی ۱۳۸۸/۸/۲۷) - شورای هماهنگی ترافیک شهرستان به ریاست فرماندار و اعضاء زیر تشکیل می‌گردد: ۱ - ...

۷ - رییس شورای اسلامی شهر حسب مورد.

و - ماده ۸ قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰: مدیریت اجرایی می‌تواند هزینه‌های مدیریت پسماند را از تولیدکننده پسماند با تعرفه‌ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی برحسب نوع پسماند تعیین می‌شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه‌های مدیریت پسماند نماید.

ز - ماده ۱۷۴ از قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۳۰ - شوراهای اسلامی و شهرداری‌ها و سایر مراجع ذی‌ربط موظفند تا پایان سال اول برنامه از طریق تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداری‌ها با اعمال سیاست‌های ذیل اقدام نمایند:

الف - کاهش نرخ عوارض صدور پروانه ساختمانی در کاربری‌های تجاری، اداری، صنعتی متناسب با کاربری‌های مسکونی همان منطقه با توجه به شرایط اقلیمی و موقعیت محلی و نیز تبدیل این عوارض به عوارض و بهای خدمات بهره‌برداری از واحدهای احداثی این کاربری‌ها و همچنین عوارض بر ارزش افزوده اراضی و املاک، ناشی از اجرای طرح‌های توسعه شهری

ب - تعیین سهم شهروندان در تأمین هزینه‌های خدمات عمومی و شهری، نگهداری، نوسازی و عمران شهری و همچنین تعیین سهم دولت در ایجاد زیرساخت‌های توسعه، عمران شهری و حمل‌ونقل

ج - تبدیل عوارض موضوع درآمد شهرداری‌ها از عوارض بر املاک به عوارض ناشی از مصرف و خدمات

د - تعیین ضمانت اجرایی برای وصول عوارض، بهای خدمات و سایر درآمدهای قانونی شهرداری‌ها

هـ - افزایش تراکم زمین‌های مشجر با سطح اشغال کمتر نسبت به زمین‌های غیرمشجر با سطح اشغال بیشتر

و - تقویت ساز و کارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد شهرداری

ز - برون‌سپاری وظایف قابل واگذاری و هدایت بودجه شهرداری‌ها به سمت هزینه‌کرد در حوزه وظایف اصلی و قانونی آنها و ممنوعیت پرداخت هرگونه هزینه از اعتبارات شهرداری به دستگاه‌های اجرایی

ح - از قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۸/۷:

ماده ۲ - اشخاص مشمول این قانون عبارتند از: الف - ...

ج - شوراهای اسلامی شهر و روستا و مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار مأموریت عمومی ...

ماده ۵ - محرومیت‌های موضوع این قانون و اشخاص مشمول محرومیت، اعم از حقیقی و یا حقوقی به قرار زیر است:

الف - محرومیت‌ها: ۱ - ...

۶ - عضویت در ارکان مدیریتی و نظارتی در تشکلهای حرفه‌ای، صنفی و شوراهای

تبصره ماده ۷ - کلیه دستگاه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون مکلفند براساس وظایف و مأموریت‌های خود در چهارچوب «منشور اخلاق حرفه‌ای کارگزاران نظام» به تدوین «رفتار حرفه‌ای و اخلاقی مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری^(۱۰) و سایر مدیران و کارکنان» خود اقدام نمایند.

ماده ۲۰ - کلیه اشخاص مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون مکلفند ظرف دو سال پس از تصویب این قانون فرایند امور مالی و مکاتبات اداری خود را مکانیزه نمایند.

ماده ۲۵ - دستگاه‌های مذکور در بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون موظفند به بازنگری و مهندسی مجدد سامانه پاسخگویی به شکایات و مکانیزه نمودن آن به نحوی اقدام نمایند که دریافت شکایات به طور غیرحضور توسط واحدهایی که مسؤلیت پاسخگویی و رسیدگی به شکایات مردم را دارند به واحد مربوطه در دستگاه منعکس گردد.

واحد مزبور موظف است براساس زمان‌بندی تعیین شده به ارایه پاسخ به متقاضی یا شاکی اقدام نماید و در صورت عدم پاسخگویی در مهلت معین، موضوع در سلسله مراتب اداری تا بالاترین مقام دستگاه منعکس شود. واحدهای مزبور موظفند در صورت وارد نبودن شکایت، موضوع را به صورت مکتوب و با ذکر علت به شاکی اعلام نمایند.

کلیه مراحل فوق باید حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول شکایت خاتمه یابد. عدم رسیدگی به شکایت یا عدم انعکاس موضوع به مراجع ذی‌صلاح یا عدم پاسخ مکتوب به شاکی در مهلت مذکور، تخلف محسوب و با مرتکبین طبق قوانین مربوطه برخورد می‌شود.

* ماده ۷۱ قانون خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸: سمت‌های ذیل مدیریت سیاسی محسوب شده و به عنوان مقام شناخته می‌شوند و امتیاز شغلی مقامات مذکور در این ماده به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف - رؤسای سه قوه (۱۸۰۰۰) امتیاز.

ب - معاون اول رییس جمهور، نواب رییس مجلس شورای اسلامی و اعضاء شورای نگهبان (۱۷۰۰۰) امتیاز.

ج - وزراء، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و معاونین رییس جمهور (۱۶۰۰۰) امتیاز.

د - استانداران و سفراء (۱۵۰۰۰) امتیاز.

هـ - معاونین وزراء (۱۴۰۰۰) امتیاز.

- ط - ماده ۲ قانون زکات مصوب ۱۳۹۰/۸/۸ - وظایف شورای مرکزی زکات عبارت است از:
- الف - تعیین خطمشی‌های اساسی در خصوص جمع‌آوری و مصرف زکات و تنظیم ضوابط و معیارهای مربوطه
- ب - سیاستگذاری امور تبلیغی و آموزشی در جهت آشنایی و هدایت مردم به ادای زکات
- پ - برنامه‌ریزی جهت ایجاد هماهنگی، نظارت و مشارکت مؤثر استانداران، فرمانداران، بخشداران، شوراهای اسلامی شهر و روستا و ائمه جمعه و جماعات سراسر کشور در اجرای این قانون
- ی - ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی قانونی الحاق موادی به قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن - مصوب ۱۳۸۸ مصوب ۱۳۹۰/۴/۲۷: به منظور تهیه نقشه تفکیکی وضع موجود در محدوده مصوب شهرها و روستاهای مشمول، اجرای تمهیدات زیر الزامی است: الف - ...
- ج - شوراهای اسلامی شهر و روستا و شهرداری‌های شهرهای مشمول، موظف به همکاری و ارائه اطلاعات لازم به ادارات راه و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و ادارات ثبت اسناد و املاک و مجریان طرح می‌باشند.
- ک - به رأی ۳۶۱ - ۱۳۸۲/۹/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مندرج در زیرنویس آیین‌نامه نحوه وضع و وصول عوارض... مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ در همین مجموعه مراجعه شود.
- ۴ - الف - از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی: شورای اسلامی ده (۱۰): ...
- ماده ۲۶ - وظایف و اختیارات:
- ۱- نظارت و همکاری با مسئولین اجرایی و نهادهای انقلابی در امور اجتماعی، فرهنگی، عمرانی، اقتصادی از قبیل تهیه و تنظیم شناسنامه ده شامل آمار جمعیتی (ساکنان ده) و آمار و منابع و امکانات (آمارهای کشاورزی - دامی - خدماتی - صنعتی و...)
 - ۲- مراقبت در اجرای مقررات بهداشتی و حفظ نظافت ده و ایجاد زمینه مناسب برای تأمین بهداشت محیط.
 - ۳- کوشش در جهت احیاء و لایروبی قنوت و نهرهای متروکه.
 - ۴ (اصلاحی ۱۳۶۵/۴/۲۹) - همکاری و هماهنگی در امور مربوط به جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ و عمران مزارع، باغ‌ها، مراتع، جنگل‌ها، اماکن عمومی و راه‌های فرعی و روستایی و ارائه طرح و پیشنهاد در این زمینه‌ها به شورای دهستان (۲۰).
 - ۵- تشویق اهالی ده به ایجاد کارهای دستی و توسعه صنایع روستایی.
 - ۶- تشویق مردم به نگهداری و تأسیس مساجد و تکایا و بقاع متبرکه و حفظ آثار باستانی.
 - ۷- با تشکیل کلاس‌هایی به آموزش اهالی در امر سوادآموزی کمک نماید.
 - ۸- نظارت و پیگیری در جهت اجرای پروژه‌های اختصاص یافته عمرانی.
 - ۹- همکاری و هماهنگی با وزارت کشاورزی و ارگان‌هایی که در رابطه با روستا فعالیت دارند و ایجاد تعاونی‌ها و نظارت بر آنها.
- ب - به موجب تبصره ۳ ماده واحده قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور مصوب ۱۳۷۷/۴/۱۴ بودجه دهیاری‌ها و اعتبارات موردنیاز اداره امور روستاها با پیشنهاد دهیار به تصویب شورای اسلامی روستا می‌رسد.

- الف (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت و پیگیری بر حسن اجرای مصوبات شورای اسلامی روستا. (۱)
- ب (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - ارایه پیشنهاد جهت رفع کمبودها، نارسایی‌ها و نیازها به مقامات ذی‌ربط.
- مقامات مذکور موظف به بررسی پیشنهادهای و ارایه پاسخ، حداکثر ظرف مدت دو ماه، به
- ۱۰ - در حال حاضر شورای روستا جایگزین شورای ده شده است.
- ۲۰ - با توجه به ماده ۲ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵، شورای دهستان از مصادیق شوراهای موضوع این قانون نمی‌باشد.
- ج - ماده ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰: اداره ثبت اسناد و املاک محل مکلف است آراء هیأت را در دو نوبت به فاصله پانزده روز از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار و محلی آگهی نماید. همچنین این اداره مکلف است در روستاها علاوه بر انتشار آگهی، رأی هیأت را با حضور نماینده شورای اسلامی روستا در محل الصاق نماید. صورتمجلس الصاق آگهی با امضاء نماینده اداره ثبت اسناد و املاک و نماینده شورای اسلامی روستا در پرونده ضبط می‌شود. در صورتی که اشخاص ذی نفع به آراء اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و گواهی تقدیم دادخواست را به اداره ثبت محل تحویل دهد. در این صورت اقدامات ثبت، موکول به ارایه حکم قطعی دادگاه است. در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض، گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل را ارایه نکند، اداره ثبت محل باید مبادرت به صدور سند مالکیت نماید. صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست.
- د - از آیین‌نامه هماهنگی اقدامات عمرانی مؤسساتی که خدمات آنها در داخل شهرها و محدوده روستاها مستلزم حفاری معابر و احداث تأسیسات می‌باشد مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۴ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی:
- ماده ۴ - هماهنگی امور اجرایی مؤسسات مشمول آیین‌نامه در شهر تهران و شهرهای با جمعیت بالای دویست‌هزار نفر و سایر شهرهای کشور توسط کمیسیون‌های هماهنگی زیر انجام می‌شود: الف - ...
- ج (اصلاحی ۱۳۹۰/۱۲/۱۷) - هماهنگی امور اجرایی سایر شهرها و روستاهای کشور در قالب کمیسیون هماهنگی متشکله در شهرستان متبوع هر شهر و روستا و با شرکت اعضای ذیل و به ریاست فرماندار صورت خواهد پذیرفت: ۱- ...
- ۲- (اصلاحی ۱۳۹۰/۱۲/۱۷) - شهردار شهر یا دهیار روستای ذی‌ربط
- تبصره (الحاقی ۱۳۹۰/۱۲/۱۷) - در صورت عدم انتصاب دهیار، نماینده شورای اسلامی روستا جایگزین او می‌شود.
- ۱ - تبصره ۲ بند الف ماده ۱۱۲ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵: اختیارات فرماندار در مورد مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا در مناطق آزاد به مدیر سازمان منطقه آزاد واگذار می‌شود.

شورا هستند. در صورت عدم ارایه پاسخ در موعد مقرر، مراتب برای پیگیری قانونی به اطلاع مقامات مافوق می‌رسد.

ج (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - تشکیل گردهمایی عمومی جهت ارایه گزارش کار و دریافت پیشنهادات و پاسخ به سؤالات و جلب مشارکت و خودیاری مردم برای پیشبرد امور روستا حداقل دو بار در سال و با پانزده روز اعلام قبلی.

د - تبیین و توجیه سیاست‌های دولت و تشویق و ترغیب روستائیان جهت اجرای سیاست‌های مذکور.

ه - نظارت و پیگیری اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی اختصاص یافته به روستا.

و - همکاری با مسؤولان ذی‌ربط برای احداث، اداره، نگهداری و بهره‌برداری از تأسیسات عمومی، اقتصادی، اجتماعی و رفاهی مورد نیاز روستا در حدود امکانات.

ز - کمک‌رسانی و امداد در مواقع بحرانی و اضطراری مانند جنگ و وقوع حوادث غیرمترقبه و نیز کمک به مستمندان و خانواده‌های بی‌سرپرست با استفاده از خودیاری‌های محلی.

ح - تلاش برای رفع اختلافات افراد و محلات و حکمیت میان آنها.

ط (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - پیگیری شکایات اهالی روستا از ادارات حوزه مربوط از طریق مقامات مسؤول.^(۱)

ی (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - همکاری با نیروهای انتظامی جهت برقراری امنیت و نظم عمومی حسب درخواست بخشدار.

۱ - نظریه ۷/۱۰۲۳ - ۱۳۸۷/۲/۲۳. ح.ق: در قانون اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و ... مصوب سال ۱۳۸۲ حق طرح دعوی حقوقی و شکایت کیفری برای شوراهای اسلامی پیش‌بینی نشده و بند ط ماده ۷۰ قانون شوراهای اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ که در امور عمومی و در صورتی که مقام صالح برای طرح شکایت نباشد حق اعلام شکایت برای شورای بخش تجویز کرده بود در اصلاحیه سال ۱۳۸۲ حذف گردیده است و بند ط ماده ۲۹^(۱) الحاقی که پیگیری شکایت اهالی روستا از ادارات حوزه مربوطه از طرف مقامات مسؤول را از جمله وظایف شورا بر شمرده است به معنی تفویض حق طرح دعوی یا اعلام شکایت به آنان نمی‌باشد زیرا بی‌گیری شکایت را نمی‌توان به معنی حق طرح دعوی دانست.^(۲)

۱* - منظور بند ط ماده ۶۸ می‌باشد که به موجب ماده ۲۹ اصلاحیه قانون مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ تغییر کرده است.

۲* - با عنایت به اینکه هر یک از شوراهای اسلامی کشوری، دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند و مبتنی بر یک اصل کلی از تمامی حقوق قانونی که لازمه اعمال وظایفشان می‌باشد، از جمله طرح دعوی در ارتباط با وظایف محوله، برخوردار هستند، لذا نیازی نیست که در قوانین خاص مربوط به شوراهای اسلامی کشوری به این حق مبنایی تصریح گردد. ظاهراً در نظریه مذکور به این اصل کلی، توجه لازم نشده است.

ک - ایجاد زمینه مناسب و جلب مشارکت عمومی در جهت اجرای فعالیت‌های تولیدی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی.

ل (اصلاحی ۱۳۸۹/۴/۳۰) - فراهم‌نمودن زمینه مشارکت و جلب همکاری مردم در جهت ایجاد و توسعه نهادهای مدنی، کتابخانه و مراکز فرهنگی، بهبود و ارتقای فرهنگی اقشار مختلف به ویژه جوانان و بانوان و برنامه‌ریزی در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی، سوادآموزی، تهیه جغرافیای تاریخی و شناسنامه روستا و دانش بومی و سایر امور با هماهنگی مراجع ذی‌ربط.

م - انتخاب فردی ذی‌صلاح به سمت دهیار برای مدت چهارسال براساس آیین‌نامه مربوط و معرفی به بخشدار جهت صدور حکم.

تبصره ۵ - عزل دهیار با رأی اکثریت اعضای شورای اسلامی روستا براساس آیین‌نامه مربوط انجام می‌شود و به بخشدار جهت صدور حکم عزل اعلام می‌گردد.

ن (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - ایجاد زمینه مناسب برای توسعه اشتغال و جلب مشارکت‌های عمومی در جهت گسترش فعالیت‌های تولیدی.

س (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - مشارکت در تهیه طرح‌های هادی روستا و بهسازی بافت‌های فرسوده و ضوابط و مقررات ساخت و ساز.

ع (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - نظارت بر حسن اجرای مقررات مربوط به حفاظت و بهسازی محیط زیست روستا و بهره‌برداری از منابع طبیعی و جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ عمران، مزارع، باغ‌ها، مراتع، جنگل‌ها، محدوده‌های زیست محیطی، احیاء و لایروبی قنوت و نهرهای متروکه و ارایه طرح و پیشنهاد در این زمینه‌ها به شورای بخش.^(۱)

۱ - از قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام: ماده ۲۴ - هریک از اعضای شورای اسلامی روستا موظف است به محض آگاهی از کشت خشخاش یا کوکا یا شاهدانه در حوزه روستا مراتب را کتباً به دهدار و نزدیکترین پاسگاه یا حوزه انتظامی اطلاع دهد.

فرماندهان پاسگاه‌ها و حوزه‌های انتظامی موظفند فوراً و همزمان با گزارش موضوع به فرمانده بالاتر خود، به اتفاق دهدار یا بخشدار و نماینده شورای اسلامی روستا در محل کشت حاضر شوند و آن را امحاء و صورتجلسه امر را تهیه کنند و همراه متهم یا متهمین به مراجع ذی‌صلاح قضایی تحویل نمایند.

ماده ۲۵ - اشخاص مذکور در ماده ۲۴ و تبصره آن در صورتی که بدون عذر موجه از انجام وظیفه خودداری یا کوتاهی کنند بار اول به شش ماه تا یک سال محرومیت از مشاغل دولتی و بار دوم به انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم می‌شوند.

اعضای شورای اسلامی نیز بار اول به شش ماه تا یک سال و بار دوم برای همیشه از عضویت شوراهای اسلامی محروم می‌شوند.

ف (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - بررسی برنامه‌های پیشنهادی ارگان‌های اجرایی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت‌های موجود در حوزه انتخابیه شورا و آرایه گزارش نارسایی‌ها به شورای مافوق و مراجع اجرایی ذی‌ربط.

ص (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - نظارت بر حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و دارایی‌های روستا.

ماده ۶۸ مکرر (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - هر تیره از عشایر کوچ رو کشور با حداقل بیست خانوار در حکم روستا (ده) بوده و شورای عشایری با وظایف و اختیارات شورای روستا در آن تیره تشکیل می‌گردد. شورای عشایری مذکور در زمان تشکیل شورای بخش محل استقرار خود همانند شورای روستا مشارکت خواهد داشت.

همکاری در امور مربوط به دام، مرتع و کوچ جزو وظایف شورای عشایری خواهد بود.

ماده ۶۹ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - دهیار به مدت چهار سال انتخاب و وظایف زیر را به عهده دارد:

- ۱ - اجرای مصوبات شورای روستا.
- ۲ - همکاری با نیروی انتظامی در خصوص اعلام وقوع جرایم، اجرای مقررات خدمت وظیفه عمومی، حفظ نظم عمومی و سعی در حل اختلافات محلی.
- ۳ - اعلان فرامین و قوانین و مقررات عمومی.
- ۴ - همکاری در حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و دارایی‌های روستا.
- ۵ - همکاری با سازمان‌ها و نهادهای دولتی و ایجاد تسهیلات لازم در جهت ایفای وظایف آنان.
- ۶ - مراقبت در اجرای مقررات بهداشتی و حفظ نظافت و ایجاد زمینه مناسب برای تأمین بهداشت محیط.
- ۷ - همکاری با سازمان‌های ثبت احوال و اسناد در جهت ثبت وقایع چهارگانه سجلی و اسناد و املاک.
- ۸ - همکاری با مسؤولین ذی‌ربط در جهت حفظ، نگهداری و بهره‌برداری منابع طبیعی و میراث فرهنگی واقع در روستا.
- ۹ - اجرای طرح‌های عمرانی و خدماتی در محدوده روستا در صورت آمادگی با تأیید کمیته برنامه‌ریزی شهرستان.
- ۱۰ - تشکیل پرونده برای ایجاد بناها، تأسیسات و تفکیک اراضی در محدوده قانونی روستا و ارجاع به بخشداری جهت صدور مجوز.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - درآمد حاصل از وصول عوارض مربوط به اجرای این بند در امور عمومی روستا و زیرنظر شورای روستا هزینه می‌شود.

۱۱ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تشکیل پرونده و صدور پروانه ساختمان برای ایجاد بناها و تأسیسات واقع در محدوده قانونی روستا پس از هماهنگی با بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و اخذ نظرات فنی نهاد مذکور در چهارچوب ضوابط و مقررات طرح‌های هادی مصوب روستا.^(۱)

ماده ۷۰ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای اسلامی بخش^(۲) عبارت

۱ - از قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۳۰ :
ماده ۱۶۹ - شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است به منظور تدوین و ترویج الگوهای معماری و شهرسازی اسلامی - ایرانی:

الف - با تشکیل کارگروهی مرکب از نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط و صاحب‌نظران و متخصصان رشته‌های معماری، شهرسازی و حوزوی نسبت به انجام پژوهش‌های کاربردی، سیاست‌گذاری، تدوین ضوابط و مقررات و ترویج الگوهای مورد نظر اقدام نماید.

ب - طرح‌های مناسب سازی ساختمان‌ها و فضاهای شهری و روستایی برای معلولین جسمی و حرکتی را بررسی، تهیه و تدوین نماید.

شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظفند براساس ضوابط و طرح‌های موضوع این بند نسبت به مناسب‌سازی معابر و فضاهای عمومی شهری و روستایی اقدام نمایند.

تبصره ۱ - مصوبات شورای فوق برای کلیه دستگاه‌های اجرایی، شوراهای اسلامی شهر و روستا و کلیه مالکان و سازندگان لازم‌الاجراء است.

ماده ۱۹۴ - دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد:

الف - ...

ف - تهیه طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخشداری هر بخش و با اطلاع دهیاران و رؤسای شورای اسلامی روستاها و تصویب آن در کمیته‌ای متشکل از رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان به‌عنوان رئیس، فرماندار شهرستان، بخشدار بخش، نماینده سازمان مسکن و شهرسازی استان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده معاون امور عمرانی استانداری و رئیس شورای اسلامی روستا به‌عنوان ناظر.

۲ - الف - ماده ۷ قانون شوراهای محلی مصوب ۱۳۵۸/۴/۳: شورای بخش حق دارد در حدود قوانین و تصمیمات شورای شهرستان، آیین‌نامه‌های لازم را برای حفظ و عمران مزارع، باغ‌ها، مراتع، اماکن عمومی و راه‌های فرعی روستایی و نیز شیوه عادلانه و تقسیم آب‌های مباح وضع نماید و بر کار شوراهای ده^(۱۰) نظارت کند.

۱۰ - در حال حاضر شورای روستا جایگزین شورای ده شده است.

است از:

- ۱- ارایه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی به مسؤولین اجرایی منطقه جهت رفع کمبودهای اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی و سایر امور رفاهی بخش.
- تبصره ۵- مقامات اجرایی ذی‌ربط موظف به بررسی طرح‌ها و پیشنهادهای مذکور و ارایه پاسخ حداکثر ظرف مدت دو ماه به شورا هستند. در صورت عدم ارایه پاسخ در موعد مقرر مراتب جهت انجام اقدامات قانونی به اطلاع مقامات مافوق خواهد رسید.
- ۳^(۱)- ایجاد هماهنگی لازم بین شوراهای روستاهای واقع در محدوده بخش.
- ۴- نظارت بر شوراهای روستاها به منظور رعایت وظایف قانونی.
- ۵- حل و فصل مشکلات و اختلافات میان دو یا چند روستا یا شوراهای روستایی واقع در محدوده بخش، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.
- ۶- رسیدگی به امور عمرانی بخش که خارج از حیطه اختیارات و وظایف شورای روستا است.
- ۷- ایفای وظایف شورای روستا در مزارع مستقل، مکان‌ها و آبادی‌ها و روستاهایی که به هر دلیل فاقد شورای روستا می‌باشند.

ب- از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی:

شورای اسلامی بخش ...

ماده ۲۹ (اصلاحی ۱۳۶۵/۴/۲۹)- وظایف و اختیارات.

- ۱- تهیه و تنظیم برنامه‌های عمرانی هر سال در محدوده بخش و پیشنهاد آن به شورای شهرستان در قالب اعتبارات عمومی که به وسیله آن شورا به بخش اختصاص داده شده است.
 - ۲- برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی در جهت تشکیل تعاونی‌ها و نظارت بر آنها در حوزه فعالیت خود.
 - ۳- تأسیس کتابخانه و قرائت‌خانه‌های عمومی از طریق جلب همکاری اهالی و سازمان‌های ذی‌ربط.
 - ۴- اتخاذ تدابیر لازم به منظور تأمین وسایل ارتباطی محل و تسهیل مراسلات پستی.
 - ۵- تهیه و تنظیم شناسنامه بخش از طریق جمع‌آوری اطلاعات و آمار لازم براساس مشخصات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و منابع طبیعی حوزه فعالیت.
 - ۶- ایجاد شرایط لازم و کمک به شوراهای اسلامی دهستان‌ها^(۱۰) در جهت حفظ و عمران مزارع، مراتع و اماکن عمومی و راه‌های فرعی و روستایی در حوزه فعالیت خود.
- * ۱- با توجه به ماده ۲ قانون تشکیلات، وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵، شورای دهستان از مصادیق شوراهای موضوع این قانون نمی‌باشد.
- ۱- به موجب ماده ۳۷ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ شماره بندهای ۲ الی ۸ به ۳ الی ۹ به شرح فوق‌الذکر تغییر یافته و با این تغییر، ماده ۷۰ فاقد بند ۲ گردیده است.

- ۸ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- تشویق مردم به همکاری و سرمایه‌گذاری در امور و برنامه‌های عمرانی کشاورزی، حمل‌ونقل، بهداشت، صنایع روستایی و دستی، امور فرهنگی و مذهبی بخش.
 - ۹- بررسی و تأیید طرح‌های هادی روستاهای واقع در محدوده بخش و ارسال به مراجع ذی‌ربط جهت تصویب نهایی.
 - ۱۰ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- نظارت بر حسن اجراء مصوبات شورای اسلامی بخش.
 - ۱۱ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- نظارت و پیگیری اجراء طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی بخش.
- ماده ۲۱- وظایف شورای اسلامی شهر^(۱) به شرح زیر است:

- ۱- الف- ماده ۱۱ قانون شوراهای محلی مصوب ۱۳۵۸/۴/۳: نظارت بر کار شهردار و انجمن‌های محلی و تقسیم کار بین آنها بر عهده شورای شهر است. این شورا حق دارد برای کلیه امور مربوط به شهرداری، در حدود قوانین تصمیحات شورای شهرستان آیین‌نامه وضع کند.
- ب- از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی: شورای اسلامی شهر...
- ماده ۳۵- وظایف و اختیارات ...
- ۲- نظارت بر اجرای وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و مؤسساتی که از طرف شهرداری اداره می‌شود.

۶- تصویب مقررات برای تنظیم آبهای شهر و اجاره و استجاره آبهایی که برای مصرف شهر ضروری است و جلوگیری از تجاوز به منابع شهری^(۱۰) ...

ج- از قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲:

ماده ۳۶ (الحاقی ۱۳۷۹/۱/۳۰)- انتخاب هیأت منصفه به طریق ذیل خواهد بود:

هر دو سال یک بار در مهرماه جهت تعیین اعضای هیأت منصفه در تهران به دعوت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حضور وی و رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر، رئیس سازمان تبلیغات و نماینده شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه سراسر کشور و در مراکز استان به دعوت مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و با حضور وی و رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر مرکز استان، رئیس سازمان تبلیغات و امام جمعه مرکز استان یا نماینده وی تشکیل می‌شود.

هیأت مذکور در تهران (۲۱) نفر و در سایر استان‌ها (۱۴) نفر از افراد مورد اعتماد عمومی را از بین گروه‌های مختلف اجتماعی (روحانیون، اساتید دانشگاه، پزشکان، مهندسان، نویسندگان و روزنامه‌نگاران، وکلای دادگستری، دبیران و آموزگاران، اصناف، کارمندان، کارگران، کشاورزان، هنرمندان و بسیجیان) به عنوان اعضای هیأت منصفه انتخاب می‌کند.

د- تبصره ماده ۲۰ مکرر آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶ (الحاقی ۱۳۸۰/۱۰/۱۸) مجلس شورای اسلامی)- در مورد شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت حد نصاب‌های موضوع این قانون با پیشنهاد شهردار و تصویب شورای اسلامی شهر ذی‌ربط تا سقف پنج در هزار بودجه مصوب سالانه همان شهر برای هر معامله قابل

افزایش است و در هر صورت اختیار شهرداران در این مصوبات، بالاتر از اختیار وزیران در معاملات مشابه نخواهد بود.

هـ - ماده ۷۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷: به منظور بازسازی صنعت گاز مایع و ارایه خدمات منطبق با استانداردهای ملی و اجباری و عدم دریافت هرگونه یارانه در مراحل انتقال، ذخیره‌سازی، گازپرکنی و توزیع گاز مایع اعم از باظرف و بدون ظرف به مصرف کنندگان نهایی، ارایه نرخ خدمات گاز مایع توسط شرکت‌های توزیع کننده در سراسر کشور بر مبنای عرضه و تقاضا بوده و با نظارت سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و شورای اسلامی شهر و روستا به اجرا در می‌آید.

و - ماده ۲۴۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷: مرجع رسیدگی به کلیه اختلاف‌های مالیاتی جز در مواردی که ضمن مقررات این قانون مرجع دیگری پیش‌بینی شده، هیأت حل اختلاف مالیاتی است. هر هیأت حل اختلاف مالیاتی از سه نفر به شرح زیر تشکیل خواهد شد:

۱ - یک نفر نماینده سازمان امور مالیاتی کشور.

۲ - یک نفر قاضی اعم از شاغل یا بازنشسته. در صورتی که قاضی بازنشسته واجد شرایطی در شهرستان‌ها یا مراکز استان‌ها وجود نداشته باشد بنا به درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، رئیس قوه قضاییه یک نفر قاضی شاغل را برای عضویت هیأت معرفی خواهد نمود.

۳ - یک نفر نماینده از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون یا جامعه حسابداران رسمی یا مجامع حرفه‌ای یا تشکلهای صنفی یا شورای اسلامی شهر به انتخاب مؤدی در صورتی که برگ تشخیص مالیات ابلاغ قانونی شده باشد و یا همزمان با تسلیم اعتراض به برگ تشخیص در مهلت قانونی مؤدی انتخاب خود را اعلام ننماید سازمان امور مالیاتی با توجه به نوع فعالیت مؤدی یا موضوع مالیات مورد رسیدگی از بین نمایندگان مزبور یک نفر را انتخاب خواهد کرد.

ز - تبصره ماده ۶ قانون حمایت از سامانه‌های حمل‌ونقل ریلی شهری و حومه مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۲ - به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود با تصویب هیأت‌وزیران بازپرداخت تأمین مالی خارجی (فاینانس) طرح‌های قطار شهری را تا سقف مشخص شده در ماده (۵) (۲۰) این قانون با تأکید بر غیرربوبی بودن آن تضمین نماید. شهرداری ذی‌ربط با اخذ مصوبه شورای اسلامی شهر موظف است نسبت به تضمین بازپرداخت مابقی تسهیلات (فاینانس) دریافتی اقدام نماید.

* ۲ - ماده ۵ - به دولت اجازه داده می‌شود حداکثر تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) از هزینه مطالعات و سرمایه‌گذاری ایجاد سامانه‌های حمل‌ونقل ریلی درون شهری، با اولویت تأمین لوازم و تجهیزات از محل منابع درآمد عمومی را در لوائح بودجه سنواتی کل کشور پیشنهاد نماید. مابقی اعتبار مورد نیاز طرح، توسط شهرداری ذی‌ربط از محل منابع داخلی و یا مشارکت با بخش خصوصی تأمین می‌شود که پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مصرف خواهد شد.

ح - ماده ۱۰ قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵: اعضای زیر به عنوان شورای عمومی مؤسس انجمن ملی حمایت از حقوق مصرف کنندگان و برای مدت دو سال تعیین می‌شوند: ...

- سه نفر از اعضای شوراهای شهر به انتخاب وزیر کشور.

ط - از قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴:

تبصره ۲ ماده ۳۱ - وزارت کشور، شوراهای اسلامی شهر و شهرداری‌ها موظفند در چهارچوب طرح جامع حمل‌ونقل نسبت به ایجاد مراکز منطقه‌ای خدمات شهری با هدف کاهش سفر، کاهش مصرف سوخت و حفظ محیط‌زیست اقدام نمایند.

ماده ۳۵ - وزارت کشور موظف است با همکاری دستگاه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط با به کارگیری خودروهای عمومی واجد معیارها و مشخصات فنی موضوع ماده (۱۱) این قانون، خودروهای فاقد معیارهای فوق را از رده خارج نماید.

تبصره ۲ - وزارت صنعت، معدن و تجارت (۲۰) موظف است با همکاری شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر شرایط لازم جهت ارایه مجوزهای صنفی برای فعالیت کارگاه‌های ارایه‌دهنده خدمات پس از فروش به خودروهای موضوع این ماده را فراهم نماید.

* ۱ - به قانون شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۱ مراجعه شود.

* ۲ - به استناد تبصره ۳ ماده واحده قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸، در این تبصره عبارت «وزیر صنعت، معدن و تجارت» جایگزین عبارت «وزیر بازرگانی» شده است.

ی - از قانون اصلاح و تسری آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۵ با اصلاحات بعدی به شهرداری‌های مراکز استان‌ها، کلانشهرها و شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت مصوب ۱۳۹۰/۲/۴:

ماده ۸ - آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۵/۱/۲۵ با اصلاحات بعدی آن (۱۰) به معاملات شهرداری‌های مراکز استان‌ها، کلانشهرها و شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت تسری می‌یابد.

تبصره - برای انجام معاملات، هر جا در متون و تبصره‌های آیین‌نامه معاملات از شهرداری تهران، شهردار تهران و یا معاونین و مسؤولین شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران نام برده شده است، عنوان مشابه در مراکز استان‌ها، کلانشهرها و شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت جایگزین آن می‌گردد.

* ۱ - برای ملاحظه آیین‌نامه مذکور به مجموعه قوانین و مقررات شهرداری یا مجموعه آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی شهرداری (از انتشارات این معاونت) مراجعه شود.

ک - نظریه ۷/۳۱۲۷ - ۱۳۸۲/۴/۲۹ ح.ق. نظر به اینکه شورای اسلامی شهر با توجه به محدوده اختیارات خود یک تأسیس قانونی است و دارای شخصیت حقوقی جدا از شخصیت حقوقی دولت می‌باشد لذا جزء موارد مندرج در ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری (۲۰) محسوب نمی‌شود. بنابراین در امور مربوط به خود می‌تواند نسبت به نقض و ابطال آرای کمیسیون‌ها و توافقنامه‌های دولتی از قبیل استانداری و فرمانداری و غیره به دیوان عدالت اداری شکایت نماید.

* ۲ - ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۴: صلاحیت و حدود اختیارات دیوان به‌قرار زیر است:

۱ - رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از:

الف - تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و

شهرداری‌ها و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آنها.

ب- تصمیمات و اقدامات مأمورین واحدهای مذکور در بند «الف» در امور راجع به وظایف آنها.

پ- آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها از حیث مخالفت مدلول آنها با قانون و احقاق حقوق اشخاص در مواردی که تصمیمات یا اقدامات یا مقررات مذکور به علت برخلاف قانون بودن آن و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود.

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی دادگاه‌های اداری هیأت‌های بازرسی و کمیسیون‌هایی مانند کمیسیون‌های مالیاتی، شورای کارگاه، هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها، کمیسیون موضوع ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و منابع طبیعی منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها.

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و مؤسسات مذکور در بند یک و مستخدمین مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشگری و کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی.

تبصره ۱- تعیین میزان خسارات وارده از ناحیه مؤسسات و اشخاص مذکور در بندهای یک و دو این ماده پس از تصدیق دیوان به عهده دادگاه عمومی است.

تبصره ۲- تصمیمات و آراء دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی دادگستری و نظامی و دادگاه‌های انتظامی قضات دادگستری و ارتش قابل شکایت در دیوان عدالت اداری نمی‌باشد.

تبصره ۳- پرونده‌هایی که برای رسیدگی به شکایات مربوط به این بند در دادگاه‌های عمومی یا دیوان عالی کشور مطرح است و تا تاریخ تشکیل دیوان منتهی به صدور حکم نگردیده است به دیوان عدالت اداری احاله خواهد شد.

یادآور می‌شود در حال حاضر ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵/۳/۹ به شرح زیر، جانشین ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۴ شده است.

ماده ۱۳ - صلاحیت و حدود اختیارات دیوان به قرار زیر است: (۱۰)

۱- رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از:

الف- تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آنها.

ب- تصمیمات و اقدامات مأموران واحدهای مذکور در بند (الف) در امور راجع به وظایف آنها.

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی دادگاه‌های اداری، هیأت‌های بازرسی و کمیسیون‌هایی مانند کمیسیون‌های مالیاتی، شورای کارگاه، هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها، کمیسیون موضوع ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و منابع طبیعی و اصلاحات بعدی آن منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها.

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و مؤسسات

۱- انتخاب شهردار برای مدت چهار سال.^(۱)

تبصره ۱- شورای اسلامی شهر موظف است بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نماید.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۳/۱۰/۲۷)- شهردار نمی‌تواند همزمان عضو هیچ یک از شوراهای اسلامی شهر و روستای کشور باشد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۱۳۸۲/۸/۴)- نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می‌گیرد.

شورای شهر براساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین‌نامه مصوب این قانون، شهردار موردنظر خود را انتخاب می‌کند. وزیر کشور و استانداران موظفند حکم شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر نمایند.

مذکور در بند (۱) و مستخدمان مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشگری و کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی.

تبصره ۱- تعیین میزان خسارات وارده از ناحیه مؤسسات و اشخاص مذکور در بندهای (۱) و (۲) این ماده پس از تصدیق دیوان به عهده دادگاه عمومی است.

تبصره ۲- تصمیمات و آراء دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی دادگستری و نظامی و دادگاه‌های انتظامی قضات دادگستری و نیروهای مسلح قابل شکایت در دیوان عدالت اداری نمی‌باشد.

۱۰- برای ملاحظه توضیحات تقیحی در ارتباط با این ماده، به مجموعه قوانین و مقررات دیوان عدالت اداری (جیبی - چاپ دوم - ۱۳۹۱) از انتشارات این معاونت مراجعه شود.

۱- قانون استفساریه ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵- مصوب ۱۳۸۲/۳/۶:

موضوع استفسار: ماده واحده - منظور مقنن از عبارت انتخاب شهردار برای مدت چهارسال در بند (۱) ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با توجه به حکم تبصره (۱) آن که می‌گوید شوراهای اسلامی شهر موظفند بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نمایند، این است که حداکثر مدت دوره تصدیق شهردار چهارسال است و شوراهای دوره بعد پس از رسمیت یافتن یا قبل از پایان یافتن مدت چهارساله باید نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند، یا باید تأمل نمایند تا مدت چهارساله شهردار قبلی پایان پذیرد؟

نظر مجلس: منظور مقنن از تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷۱) قانون مذکور این است که شوراهای اسلامی کشور در هر دوره باید پس از رسمیت یافتن اعم از این که دوره چهارساله شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند.

در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد شرایط تعیین شده نداند، مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می‌نماید، در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار، موضوع توسط شورای شهر به هیأت حل اختلاف ذی‌ربط ارجاع خواهد شد.

هیأت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم‌گیری بوده و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم‌الاجرا می‌باشد. چنانچه در مدت مقرر، هیأت حل اختلاف نظر خود را اعلام ننماید، نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهردار می‌تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجرا نماید.

تبصره ۴ - دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می‌پذیرد:

الف - استعفای کتبی با تصویب شورا.

ب - برکناری توسط شورای شهر با رعایت مقررات قانونی.

ج - تعلیق طبق مقررات قانونی.

د - فقدان هریک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر.

۲ - بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسائی‌های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی و راه‌حل‌های کاربردی در این زمینه‌ها جهت برنامه‌ریزی و ارایه آن به مقامات مسؤوّل ذی‌ربط.

۳ - نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا^(۱) و طرح‌های مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان‌های خدماتی در صورتی که این نظارت مخل جریان عادی این امور نگردد.

۴ - همکاری با مسؤوّلین اجرایی و نهادها و سازمان‌های مملکتی در زمینه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و عمرانی بنا به درخواست آنان.

۵ - برنامه‌ریزی درخصوص مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت دستگاه‌های ذی‌ربط.

۶ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تشویق و ترغیب مردم درخصوص گسترش مراکز گردشگری و تفریحی ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط.

۷ - اقدام درخصوص تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشادی و تأسیس تعاونی‌های تولید و توزیع و مصرف، نیز انجام آمارگیری، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با توافق دستگاه‌های ذی‌ربط.

۱ - به تبصره ۲ بند الف ماده ۱۱۲ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰)

مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مندرج در زیرنویس بند الف ماده ۶۸ این قانون مراجعه شود.

۸ - نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی‌های نقدی، جنسی و اموال منقول و غیرمنقول شهرداری و همچنین نظارت برحساب درآمد و هزینه آنها به گونه‌ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.

۹ - تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستورالعمل‌های وزارت کشور.^(۱)

۱۰ - تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یک بار توسط شهرداری تهیه می‌شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه‌ای از آن به وزارت کشور.

۱۱ - همکاری با شهرداری جهت تصویب طرح حدود شهر با رعایت طرح‌های هادی و جامع شهرسازی پس از تهیه آن توسط شهرداری با تأیید وزارت کشور و وزارت راه و شهرسازی.^(۲)

۱۲ - تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریح بودجه سالانه شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با رعایت آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر.

تبصره ۵ - کلیه درآمدهای شهرداری به حساب‌هایی که با تأیید شورای شهر در بانک‌ها افتتاح می‌شود واریز و طبق قوانین مربوطه هزینه خواهد شد.

۱۳ - تصویب وام‌های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت و میزان کارمزد.

۱۴ - تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می‌پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین‌نامه مالی و معاملات شهرداری.

تبصره ۵ - به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری، شورا می‌تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین‌نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار نماید.

۱۵ - تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با تأیید و موافقت

۱ - ماده ۳۲ آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶ (اصلاحی به موجب ماده ۷۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - به شهرداری‌های کل کشور اجازه داده می‌شود تا مطالبات خود را با اقساط حداکثر سی و شش ماهه مطابق دستورالعملی که به پیشنهاد شهردار به تصویب شورای اسلامی شهر مربوطه می‌رسد دریافت نماید. در هر حال صدور مفاصاحساب موقوف به تأدیه کلیه بدهی مؤدی خواهد بود.

۲ - به استناد ماده ۴ قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱، عبارت «وزارت راه و شهرسازی» جایگزین عبارت «وزارت مسکن و شهرسازی» شده است.

وزارت کشور.^(۱)

تبصره (الحاقی ۱۳۹۰/۲/۴) - وزارت کشور مکلف است حداکثر ظرف دو ماه پس از دریافت مفاد اساسنامه مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری نظر نهایی خود را اعلام نماید.

در صورت عدم اعلام نظر ظرف مهلت مذکور، اساسنامه مصوب شورای شهر لازم‌الاجرا است.
۱۶ - تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می‌شود.^(۲)

۱ - رأی شماره ۵۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: به موجب ماده ۸۴ قانون شهرداری «مؤسسات وابسته به شهرداری از قبیل لوله‌کشی آب، برق، اتوبوسرانی که دارای شخصیت حقوقی بشوند، می‌توانند با اصول بازرگانی اداره شوند. اساسنامه این قبیل مؤسسات باید به تصویب انجمن شهر و موافقت وزارت کشور برسد.» و همچنین به صراحت بند ۱۵ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری از جمله وظایف شوراهای اسلامی شهر به شمار رفته و منوط به تأیید و موافقت وزارت کشور گردیده است. بنابراین بندهای ۱۶ و ۱۷ از اساسنامه‌های مورد اعتراض که مقرر داشته «اصلاح و تجدیدنظر در مواد اساسنامه انحصاراً با وزارت کشور است. بدیهی است شورای سازمان نیز می‌تواند پیشنهاد اصلاح و تجدیدنظر در مواد اساسنامه را به وزارت کشور پیشنهاد نماید.» مغایر حکم صریح مقنن در باب تفویض مسؤلیت تصویب اساسنامه سازمان‌های مذکور به شورای اسلامی شهر است و مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ بندهای مزبور ابطال می‌شود.

۲ - الف - به ماده ۷۷ همین قانون مراجعه شود.

ب - از قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ (آزمایشی به مدت پنج سال):

ماده ۵۰ - برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و تولیدی و همچنین ارایه خدمات که در این قانون، تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است، همچنین برقراری عوارض به درآمدهای مأخذ محاسبه مالیات، سود سهام شرکت‌ها، سود اوراق مشارکت، سود سپرده‌گذاری و سایر عملیات مالی اشخاص نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، توسط شوراهای اسلامی و سایر مراجع ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ - شوراهای اسلامی شهر و بخش جهت وضع هر یک از عوارض محلی جدید، که تکلیف آنها در این قانون مشخص نشده باشد، موظفند موارد را حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجراء در سال بعد، تصویب و اعلام عمومی نمایند.

ج - رأی شماره ۵۵۵ - ۱۳۸۳/۱۱/۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: مطابق ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ قانونگذار وظایف شورای اسلامی شهر را ۲۹ بند بر شمرده و احصاء نموده است. نظر به اینکه از مدلول بندهای ۱۶ و ۲۶ که مبنی بر تصویب لوایح برقراری و یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت و اعلام

از سوی وزارت کشور و نیز تصویب نرخ خدمات ارایه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن با رعایت آیین‌نامه مالی و معاملات شهرداری‌ها، اختیار صدور مجوز استفاده اختصاصی از حاشیه معابر و شوارع عمومی توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و خصوصی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و ساکنین مجاور گذرگاه‌ها و خیابان‌ها در قبال اخذ سالیانه مبلغ ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ۲۰۰/۰۰۰ ریال حسب مورد مستفاد نمی‌گردد، بنا به مراتب تبصره‌های یک و ۲ ماده واحده مصوب شصت و هفتمین جلسه شورای اسلامی شهر تهران به شماره ۱۳۶۹/۱/۳۱ مورخ ۱۶۰/۶۲/۱۳۴۱ خارج از حدود اختیارات شورای اسلامی شهر تهران شناخته شد و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال گردید.

رأی شماره ۵۷۲ - ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: قانونگذار به منظور تعیین میزان هرگونه وجوه از جمله مالیات و عوارض برخی از خدمات و کالاهای تولیدی و وارداتی و تجمیع مقررات مختلف در باب وضع و وصول آنها مبادرت به تصویب قانون اصلاح مواد از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارایه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ نموده و به شرح ماده یک این قانون مقرر داشته است که «از ابتدای سال ۱۳۸۲ برقراری و دریافت هرگونه وجوه از جمله مالیات و عوارض اعم از ملی و محلی از تولیدکنندگان کالاها و ارایه دهندگان خدمات و همچنین کالاهای وارداتی صرفاً به موجب این قانون صورت می‌پذیرد...» و در جهت تحقق این هدف کلیه قوانین و مقررات مربوط به برقراری، اختیار و یا اجازه برقراری و دریافت وجوه توسط کلیه مراجع ذی‌ربط به استثناء موارد مصرح در آن ماده را ملغی اعلام داشته و در بند (د) ماده ۴ قانون فوق‌الذکر عوارض خدمات هتل، متل، مهمانسرا، هتل آپارتمان، مهمانپذیر، مسافرخانه، تالارها و باشگاه‌ها را به میزان ۲٪ هزینه تعیین نموده است که به موجب بند (ب) ماده ۶ این قانون در حد مراکز واقع در حریم شهرها به حساب شهرداری محل واریز می‌شود و به صراحت ماده ۵ قانون مزبور^(۱*) برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای انواع خدمات مندرج در ماده ۴ قانون را توسط شورای اسلامی شهر و سایر مراجع ممنوع کرده است. نظر به اینکه برقراری عوارض توسط شورای اسلامی شهر در صورت عدم تکافوی درآمد شهرداری در حد هزینه‌های ضروری و به تناسب خدمات شهری مجاز است و تعیین نرخ بهای خدمات شهرداری موضوع بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ نیز براساس آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی شهرداری‌ها ناظر به ارایه خدمات خاص و مشخص است و منصرف از مقوله عوارض موضوع بند ۱۶ ماده ۷۱ قانون اخیرالذکر و تبصره یک ماده ۵ قانون موسوم به تجمیع عوارض می‌باشد مصوبه شماره ۴۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۷ شورای اسلامی شهر تهران که به شرح آن با تلفیق مقررات متفاوت بدون ارایه خدمات شهری و ترفیکی ناشی از برگزاری مراسم گوناگون در تالارها و باشگاه‌های پذیرایی و رستوران‌ها اقدام به برقراری عوارض شده است مغایر هدف و حکم مقنن تشخیص داده می‌شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

۱* - ماده ۵ قانون اصلاح مواد از قانون برنامه سوم توسعه... مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ - برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و کالاهای تولیدی و همچنین آن دسته از خدمات که در ماده (۴)

۱۷ - نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری.

۱۸ - نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر.

۱۹ - نظارت بر امور تماشاخانه‌ها، سینماها، و دیگر اماکن عمومی، که توسط بخش خصوصی، تعاونی و یا دولتی اداره می‌شود با وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات برطبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش‌سوزی و مانند آن.

۲۰ - تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیرمحصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر.

این قانون، تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است، همچنین برقراری عوارض به درآمدهای مأخذ محاسبه مالیات، سود سهام شرکت‌ها، سود اوراق مشارکت، سود سپرده‌گذاری و سایر عملیات مالی اشخاص نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز توسط شوراهای اسلامی و سایر مراجع ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱- وضع عوارض محلی جدید و یا افزایش نرخ هریک از عوارض محلی، می‌بایستی حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجرا در سال بعد تصویب و اعلام عمومی گردد.

یادآور می‌شود ماده ۵۰ و تبصره ۱ آن از قانون مالیات برارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ (آزمایشی به مدت پنج سال)، مندرج در ابتدای همین زیرنویس در زمان اجرا، جانشین ماده ۵ و تبصره ۱ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه ... مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ گردیده است.

د - نظریه ۷/۴۸۳۲ - ۱۳۸۴/۷/۱۱ ح.ق: نظر به این که به موجب ماده واحده قانون راجع لغو حق مرغوبیت مصوب ۱۳۶۰/۸/۲۸ مجلس شورای اسلامی، دریافت حق مرغوبیت از مالک یا مالکین املاکی که در اثر توسعه معابر و یا میدادین و امثال آن به املاک آنها تعلق می‌گرفته منتفی گردیده و نتیجه حق مرغوبیت ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی و ترمیم و توسعه و غیره که به موجب قوانین سابق بر آن به املاک اشخاص تعلق می‌گرفته منتفی شده است و به موجب تبصره ذیل همین ماده واحده قوانین مغایر این قانون لغو گردیده است و با توجه به ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ مصوبات شورا نایبستی با وظایف و اختیارات قانونی آنها و قوانین عمومی کشور مغایرت داشته باشد. بنابراین، وضع عوارضی به عنوان حق مشرفیت توسط شوراهای اسلامی و مطالبه آن، با توجه به ماده ۸۰ مزبور و ماده واحده قانون راجع به لغو حق مرغوبیت، فاقد مجوز قانونی است.

با وصفی که در متن سؤال تصریح گردیده شخص ذی‌نفع قبلاً عوارض تفکیک اراضی را پرداخت کرده است و صرف دریافت نمودن پایان کار مجوز وصول مابه‌التفاوت عوارض تفکیک به استناد اینکه بعداً کاربری زمین تغییر کرده است نخواهد بود. (و نظریه ۷/۴۹۸۲ - ۱۳۸۴/۷/۱۶ ح.ق)

نظریه ۷/۵۷۶۸ - ۱۳۸۴/۸/۱۶ ح.ق: شورای شهر قانوناً مجاز نیست که میزان جریمه مقرر در رأی قطعی کمیسیون ماده ۱۰۰ را تخفیف دهد.

۲۱ - نظارت بر ایجاد گورستان، غسلخانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر.

۲۲ - وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تأسیسات شهری.

۲۳ - نظارت بر اجرای طرح‌های مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان‌ها، میدادین و فضاهای سبز و تأسیسات عمومی شهر بر طبق مقررات موضوعه.

۲۴ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب نامگذاری معابر، میدادین، خیابان‌ها، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها با رعایت مقررات مربوط.

۲۵ - تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر با رعایت مقررات موضوعه و انتشار آن برای اطلاع عموم.

۲۶ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن با رعایت آیین‌نامه مالی و معاملات شهرداری‌ها با رعایت مقررات مربوط.^(۱)

۲۷ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب نرخ کرایه وسایل نقلیه درون شهری.

۲۸ - وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان‌های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش می‌بختاج عمومی با رعایت مقررات موضوعه.

۲۹ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - وضع مقررات لازم در مورد تشریک‌مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه‌های ذی‌ربط برای دایر کردن نمایشگاه‌های کشاورزی، هنری، بازرگانی و غیره با رعایت مقررات قانونی مربوط.

۳۰ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و کلیه سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌های وابسته و تابعه شهرداری و حفظ سرمایه، دارایی‌ها، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری، همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به شهردار و پیگیری‌های لازم براساس مقررات قانونی.

تبصره ۱^(۲) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - کلیه پرداخت‌های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت و با رعایت مقررات مالی و معاملاتی شهرداری به‌عمل می‌آید که این اسناد باید به امضای شهردار و ذی‌حساب یا قائم‌مقام آنان که مورد تأیید شورای شهر باشند برسد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شورای شهر موظف است یک نسخه از نتیجه گزارش

۱ - به‌رأی ۵۵۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۴ هیأت عمومی دیوان عدالت مندرج در ذیل بند ۱۶ همین ماده مراجعه شود.

۲ - شماره تبصره، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

حسابرس رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.
۳۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورا موظف است در پایان هر سال مالی صورت بودجه و هزینه خود را جهت اطلاع عموم منتشر نماید و نسخه‌ای از آن را جهت بررسی به شورای شهرستان و استان ارسال کند.

۳۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - واحدهای شهرستانی کلیه سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیردولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری وظایفی را به عهده دارند، موظفند برنامه سالانه خود در خصوص خدمات شهری را که در چارچوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند.

۳۳ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - همکاری با شورای تأمین شهرستان در حدود قوانین و مقررات.
۳۴ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - بررسی و تأیید طرح‌های هادی و جامع شهرسازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذی‌ربط قانونی جهت تصویب نهایی.^(۱)

۱ - الف - قانون اصلاح ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۸۸/۱/۲۳:
ماده ۵ - بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان به وسیله کمیسیونی به ریاست استاندار (و در غیاب وی معاون عمرانی استانداری) و با عضویت شهردار و نمایندگان وزارت راه و شهرسازی^(۱۰)، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی و همچنین رییس شورای اسلامی شهر ذی‌ربط و نماینده سازمان نظام مهندسی استان (با تخصص معماری یا شهرسازی) بدون حق رأی انجام می‌شود.
«تغییرات نقشه‌های تفصیلی اگر بر اساس طرح جامع شهری مؤثر باشد باید به تأیید مرجع تصویب کننده طرح جامع (شورای عالی شهرسازی و معماری ایران یا مرجع تعیین شده از طرف شورای عالی) برسد»^(۲۰).
تبصره ۳ - در مورد شهرتهران معاونین ذی‌ربط وزراء راه و شهرسازی^(۳۰)، کشور، نیرو، جهاد کشاورزی و معاونین رؤسای سازمان‌های حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و شهردار تهران (رییس کمیسیون) و همچنین رییس شورای اسلامی شهر تهران بدون حق رأی، اعضاء کمیسیون می‌باشند.
محل دبیرخانه این کمیسیون در شهرداری تهران خواهد بود. جلسات کمیسیون با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون حداقل با چهار رأی موافق معتبر است.

تبصره ۴ - در صورت فقدان شورای اسلامی شهر در تهران، نماینده وزیر کشور و در سایر شهرها نماینده معرفی شده از سوی استاندار به جای رییس شورای اسلامی شهر در کمیسیون ذی‌ربط شرکت خواهد نمود.
۱۰ و ۳ - به استناد ماده ۴ قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱، عبارت «راه و شهرسازی» جایگزین عبارت «مسکن و شهرسازی» شده است.

ب - ماده ۴ قانون ایجاد شهرهای جدید مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۱۶: طرح‌های تفصیلی شهر جدید و تغییرات بعدی آن همچنین نقشه‌های تفکیکی زمین‌های جدید با پیشنهاد شرکت عمران شهرهای جدید که از این پس شرکت

تبصره‌های ۱ و ۲ - به موجب ماده ۳۸ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده است.
ماده ۲۲ - شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.^(۱)

ماده ۲۳ - چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند ابتدا توسط رییس شورا موارد را به صورت روشن به شهردار تذکر خواهند داد. در صورت عدم رعایت مفاد مورد تذکر، موضوع به صورت سؤال مطرح می‌شود که در این صورت رییس شورا سؤال را کتباً به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ده روز پس از ابلاغ، شهردار موظف به حضور در جلسه عادی یا فوق‌العاده شورا و پاسخ به سؤال می‌باشد.

چنانچه شهردار از حضور استنکاف ورزیده یا پاسخ وی قانع کننده تشخیص داده نشود طی جلسه دیگری موضوع مجدداً به صورت استیضاح که حداقل به امضای یک سوم اعضای شورا رسیده باشد، ارائه می‌شود. فاصله بین ابلاغ تا تشکیل جلسه که از طرف رییس شورا تعیین خواهد شد حداکثر ده روز خواهد بود. شورا پس از طرح سؤال یا سؤالات و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد.

در صورتی که شورا با اکثریت دوسوم کل اعضا رأی مخالف دهد شهردار از کار برکنار و فرد جدیدی از سوی شورا انتخاب خواهد شد.^(۲)

نامیده می‌شود یا متقاضی به تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۲۲ می‌رسد. در ترکیب کمیسیون مزبور تا استقرار شهرداری، مدیر عامل شرکت عمران شهر جدید که براساس قوانین و مقررات مربوط برای احداث شهر جدید تشکیل شده است و از این پس شرکت وابسته نامیده می‌شود به جای شهردار حضور خواهد داشت و در صورتی که هنوز شورای شهر تشکیل نشده باشد رییس شورای شهر مرکز شهرستان مربوط در کمیسیون شرکت خواهد نمود.

* ۲ - برابر نامه اصلاحی شماره ۲۵۰/۲۴۲۴۴ مورخ ۱۳۸۹/۴/۷ رییس مجلس شورای اسلامی عبارت داخل گیومه که به هنگام ابلاغ قانون از قلم افتاده بود به متن اضافه گردید
ج - به بند (۱۱) همین ماده مراجعه شود.

۱ - این آیین‌نامه در تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۱ تصویب و در همین مجموعه درج شده است.

۲ - نظریه ۷/۱۰۲۱ - ۱۳۸۸/۲/۲۰ - ح.ق:

۱ - منظور از دو سوم کل اعضا، دو سوم همه اعضای شورای شهر می‌باشد نه دو سوم حاضرین در جلسه.
۲ - مطابق با ماده ۷۲ از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب سال ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی دو سوم رأی مخالف کل اعضا برای برکناری شهردار لازم است و نظر به اینکه رأی

تبصره ۵ - در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهرداری و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده‌دار و مسؤول اداره امور شهرداری خواهد بود.

ماده ۷۴ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - این ماده و تبصره آن به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ اصلاح و به عنوان (ماده ۸۲ مکرر ۳) به فصل چهارم (ترتیب رسیدگی به تخلفات) منتقل گردید.

ماده (۷۵ اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - این ماده به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان بند ۹ به (ماده ۷۸ مکرر ۲) منتقل گردید.

ماده ۷۶ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای شهر و شهرداری و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته موظفند به نحو مقتضی و در صورت امکان با راه‌اندازی پایگاه رایانه‌ای، زمینه اطلاع عموم مردم را به طور مستمر از مصوبات، تصمیمات، عملکرد، بودجه، هزینه و درآمد خود فراهم نمایند.

ماده ۷۷ (اصلاحی ۱۳۸۶/۷/۲۸) - شورای اسلامی شهر می‌تواند نسبت به وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای اهالی به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های خدماتی و عمرانی مورد نیاز شهر طبق آیین‌نامه مصوب هیأت‌وزیران اقدام نماید.^(۱)

تبصره ۵ - عوارض،^(۲) یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است. وزیر کشور می‌تواند در هر مقطعی که وصول هر نوع عوارض را منطبق بر آیین‌نامه مصوب نداند نسبت به اصلاح یا لغو آن اقدام نماید.

ماده ۷۸ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای شهرستان^(۳) عبارت است از:

ممتنع یا مخالف تفاوت دارد نمی‌توان آراء ممتنع را مخالف تلقی کرد.

۱ - الف - به زیرنویس بند ۱۶ ماده ۷۱ همین قانون مراجعه شود.

ب - آیین‌نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک در تاریخ ۱۳۷۸/۷/۷ تصویب و در این مجموعه درج شده است.

۲ - علامت ویرگول به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ اضافه شده است.

۳ - الف - ماده ۱۲ قانون شوراهای محلی مصوب ۱۳۵۸/۴/۳: شورای شهرستان حق دارد علاوه بر نظارت بر کار شوراهای بخش حوزه خود، درباره امور زیر آیین‌نامه وضع کند.

۱ - امور فرهنگی، مانند چگونگی استفاده از بناهای تاریخی و مذهبی، حفظ و اشاعه هنرهای بومی و محلی و زبان و آداب و رسوم قومی^(۱۰)

۲ - امور آموزشی، مانند میزان و کیفیت تدریس زبان محلی و شیوه تعلیمات مذهبی، آموزش هنرها و صنایع بومی در دبستان‌ها و دبیرستان‌ها، ایجاد مؤسسات آموزشی در حدود سیاست عمومی آموزشی کشور و بودجه آن

۱ - ارایه پیشنهادات لازم در زمینه توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و عمرانی شهرستان به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و کمیته برنامه‌ریزی شهرستان و شورای استان.

۲ - نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای شهرستان.

شهرستان.^(۲۰)

۳ - امور بهداشتی و درمانی، مانند آیین‌نامه‌های بهداشتی مربوط به اماکن عمومی^(۳۰) و فروشندگان مواد غذایی و رستوران‌ها و تأسیس و اداره بیمارستان‌ها و نظارت بر کار پزشکان و داروفروشان.

۴ - کار و صنعت و کشاورزی، در حدود سیاست‌های عمرانی و کشور و قوانین و آیین‌نامه‌های کار.

۵ - وضع عوارض منطقه در سطح شهرها و روستاها.

۶ - ایجاد راه‌های ارتباطی روستایی و حفاظت از آنها.^(۴۰)

۷ - وضع آیین‌نامه‌های خلافی، برای تضمین مصوبات شورا و تعیین کیفر تخلفات مربوط به رانندگی و مبارزه با گرانفروشی.^(۵۰)

۱۰ - به قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۳ مراجعه شود.

۲۰ - به قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۲۵ مراجعه شود.

۳۰ - به موجب ماده ۱۳ اصلاحی قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۷۹/۹/۱۳ و تبصره ۳ آن، مقررات بهداشتی مربوط به اماکن عمومی در آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌گردد، تعیین خواهد شد.

۴۰ - به موجب ماده ۱۸ الحاقی به قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۱، وزارت جهادکشاورزی عهده‌دار وظایف مربوط به برنامه‌ریزی، احداث، نگهداری و مرمت راه‌های روستایی می‌باشد.

۵۰ - به موجب اصل ۳۶ قانون اساسی ج.ا. مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و ماده ۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۸، تعیین مجازات باید به موجب قانون باشد. همچنین مجازات تخلفات رانندگی به موجب بند ۲ ماده ۳۲ اصلاحی قانون وصول بخشی از درآمد‌های دولت ... مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ تعیین گردیده و جداول مربوط به تخلفات رانندگی و تغییرات بعدی آن نیز به پیشنهاد وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران رسیده است.

ب - از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری ... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی:

شورای اسلامی شهرستان ...

ماده ۳۸ - وظایف و اختیارات

۱ - بررسی و تصویب طرح‌های عمرانی پیشنهادی هر محل در قالب اعتبارات مصوب با در نظر گرفتن اولویت‌ها.

تبصره ۱ - اولویت‌ها براساس نیازمندی‌های هر منطقه تعیین می‌گردد.

تبصره ۲ - در شرایط مساوی حق تقدم یا محلی است که درصد بیشتری از اعتبارات طرح را تأمین نماید.

۲ - شورای شهرستان موظف است نارسایی‌ها و اشکالات نهادها و سازمان‌ها را به مسؤولان مربوطه ابلاغ و در صورت عدم توجه درخواست توییح یا برکناری آنان را با ذکر موارد تخلف و نارسایی از مسؤولان بالاتر بنماید.

- ۳ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب، اصلاح، متمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای شهرستان و شوراهای شهر در شهرستان به استثناء شورای شهر مرکز استان.
- ۴ - هماهنگی و رسیدگی به مسائل و حل و فصل مشکلات فی‌مابین شوراهای شهر و بخش، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.
- ۵ - نظارت بر عملکرد و فعالیت‌های شوراهای بخش و شهر.
- ماده ۷۸ مکرر ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای استان^(۱) عبارت**

- ۱ - الف - ماده ۱۳ قانون شوراهای محلی مصوب ۱۳۵۸/۴/۳: شورای استان، گذشته از نظارت بر کار شوراها در سطح استان و ایجاد هماهنگی بین آنها حق دارد در موارد زیر آیین‌نامه وضع کند.
- ۱- اصول کلی حاکم بر اداره شوراها و تعیین ضوابط مشترک در تمام زمینه‌های موضوع صلاحیت شورای شهرستان در سطح استان.
- ۲- تحصیلات عالی و تحقیقات دانشگاهی و متناسب ساختن این تعلیمات با مقتضیات طبیعی و اجتماعی و اقتصادی استان.^(۱۰)
- ۳- ایجاد راه‌های ارتباطی بین شهری و حفاظت راه‌های آهن و شوسه عمومی و بنادر و فرودگاه‌ها در سطح استان.
- ب - ماده ۴۰ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ با اصلاحات بعدی:
- شورای اسلامی استان...
وظایف و اختیارات

- ۱- شورای استان موظف است طرح‌ها و پیشنهادهای وارده از شورای هر شهرستان را بررسی و مورد تبادل نظر قرار داده اولویت‌ها را تعیین و به مقامات مسؤؤل ارجاع نماید.
- ۲- رسیدگی و اظهارنظر درباره برنامه عمرانی و نیازمندی‌های شهرستان‌های تابعه استان و ارسال آن به مسؤؤلان مربوطه.

۳- عضویت در کمیته برنامه‌ریزی استان با داشتن حق یک رأی.^(۲۰)

۴ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - شورای استان در اجرای بودجه استان حق نظارت دارد.

۵- اعضای شورای استان رابط بین شورای خود و شورای مادون می‌باشند.

* ۱ - در خصوص وظایف وزارت، علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در زمینه تحصیلات عالی و در امور تحقیقاتی، به مواد ۱۵ و ۱۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مراجعه شود.

* ۲ - با توجه به بند الف ماده ۱۷۸ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مبنی بر تعیین اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، شورای استان در شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان عضویت ندارد.

ج - از قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۷:

ماده ۷ - به‌منظور تشکیل انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی استان و ایجاد هماهنگی و بررسی و پیشنهاد برنامه و

است از:

- ۱ - بررسی مسائل و مشکلات استان و ارایه پیشنهادهای لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان‌ها.
- تبصره ۵ - به موجب ماده ۴۱ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده است.
- ۲ - نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای عالی استان‌ها در محدوده استان.
- ۳ - ایجاد ارتباط و هماهنگی لازم میان شوراهای شهرستان در محدوده استان جهت حسن انجام وظایف و حل و فصل اختلافات شوراهای سطح استان، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.
- ۴ - همکاری با شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در نظارت بر حسن اجرای طرح‌های عمرانی استانی و ملی در محدوده استان و ارایه گزارش و پیشنهاد در جهت بهبود امور به رییس شورای برنامه‌ریزی و شورای عالی استان‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط.
- ۵ - تصویب، اصلاح، متمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای استان.
- ۶ - نظارت بر عملکرد شوراهای شهرستان‌ها در محدوده استان و نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای استان.
- ۷ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - عضویت رییس شورای استان در جلسات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بدون حق رأی.

بودجه، عملکرد و تراز مالی سالانه آنها به هیأت امناء و نیز حل و فصل مسائل و مشکلات انجمنهای مذکور، انجمن کتابخانه‌های عمومی استان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود: الف - ...

ه - رییس شورای اسلامی استان.

ماده ۸ - ترکیب اعضای انجمن شهرستان به شرح زیر می‌باشد: الف - ...

د - رییس شورای اسلامی شهرستان.

د - از آیین‌نامه اجرایی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مصوب ۱۳۹۰/۷/۲۰ هیأت‌وزیران با اصلاحات بعدی:

ماده ۱۸ - اعضای کارگروه تخصصی درآمدها و تجهیز منابع استانی به شرح زیر تعیین می‌شوند: الف - ...

ز - رییس شورای اسلامی استان

ماده ۲۴ (الحاقی ۱۳۹۱/۲/۱۷) - اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده به شرح زیر تعیین می‌شوند: الف - ...

ه - مدیر کل امور اجتماعی و شوراهای استانداری.

ذ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یاد شده. (بدون حق رأی)

۸ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت بر حساب درآمد و هزینه‌های مشترک شهرداری‌های استان با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به مرجع ذی‌ربط و انجام پیگیری‌های لازم براساس مقررات قانونی، یک نسخه از حسابرسی مذکور جهت هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال می‌گردد.

۹ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت بر حساب درآمد و هزینه سازمان همیاری شهرداری‌ها با انتخاب حسابرس رسمی که هزینه آن توسط سازمان همیاری شهرداری‌ها تأمین می‌شود.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شورای استان موظف است یک نسخه از گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

ماده ۷۸ مکرر ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای عالی استان‌ها^(۱)

۱ - الف - از قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱:

شورای عالی اسلامی استان‌ها...

ماده ۴۸ - شورای عالی اسلامی استان‌ها در تنظیم برنامه و بودجه عمرانی استان‌ها مشارکت دارد.

ماده ۴۹ - شورای عالی اسلامی استان‌ها می‌تواند در جهت جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری و ایجاد هماهنگی میان استان‌ها پیشنهاد تغییر طرح یا جابجایی بودجه عمرانی استان‌ها را در چهارچوب مقررات مربوطه بنماید.

ماده ۵۰ - شورای عالی اسلامی استان‌ها در اجرای برنامه و بودجه عمرانی نظارت داشته و دستگاه‌های مربوطه موظفند گزارش ماهیانه و سالیانه و هزینه پیشرفت کار عمرانی خود را به اطلاع شورای عالی برسانند.

ماده ۵۱ - شورای عالی اسلامی استان‌ها حق دارد در حدود وظایف قانونی، طرح‌هایی تنظیم نموده و تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید و نماینده شورای عالی اسلامی استان‌ها حق حضور در مجلس و دفاع از طرح را دارد.

ماده ۵۲ - اعضای شورای عالی استان‌ها رابط بین شورای خود و شورای مادون می‌باشند.

ب- ^(۲) به ماده ۲۲ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ مندرج در زیرنویس عنوان فصل سوم نیز مراجعه شود.

ج - ماده ۲۰ مکرر آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶ (الحاقی ۱۳۸۰/۱۰/۱۸) و اصلاحی ۱۳۸۸/۳/۳ مجلس شورای اسلامی - حد نصاب‌های تعیین شده در بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۴) و قسمت اخیر ماده (۱۶) و ماده (۲۰) این آیین‌نامه متناسب با شرایط اقتصاد کشور بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کشور و شورای عالی استان‌ها و یا هریک از آنها با تصویب هیأت‌وزیران قابل تجدیدنظر خواهد بود.

د - قانون اصلاح لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب مصوب ۱۳۸۸/۴/۲۰:

ماده ۱- ماده (۱) لایحه قانونی مذکور با الحاق دو تبصره به شرح ذیل اصلاح و جایگزین می‌شود:

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان، قطع هر نوع درخت و یا نابود کردن آن به هر طریق در معابر، میادین، بزرگراه‌ها، پارک‌ها، بوستان‌ها، باغات و نیز محل‌هایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر، باغ شناخته شوند در محدوده و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه

عبارت است از:

ممنوع است. ضوابط و چگونگی اجرای این ماده در چارچوب آیین‌نامه مربوط با رعایت شرایط متنوع مناطق مختلف کشور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارت راه و شهرسازی^(۱۰)، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهادکشاورزی و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

تبصره ۱- اصلاح و واکاری باغات در حریم شهرها به شکل جزئی و یا کلی مشمول این ماده نیست و طبق ضوابط مصوب وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود.

تبصره ۲- مصوبات شورای عالی استان‌ها جهت تطبیق با قوانین و رعایت اصل یکصد و سی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی خواهد رسید تا در صورتی که بر خلاف قوانین بود، با ذکر دلیل برای تجدید نظر و اصلاح به شورای عالی استان‌ها ارسال گردد.

ه- ماده ۳ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹/۲/۲۲ - به منظور حمایت و گسترش مشاغل خانگی، ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی که از این پس «ستاد» نامیده می‌شود با ترکیب زیر تشکیل می‌شود: ۱- ...

۱۲- رئیس شورای عالی استان‌ها یا نماینده شورای مذکور

و - ماده ۱۶ قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۲: وزارت راه و شهرسازی^(۲۰) (سازمان عمران و بهسازی شهری ایران) مکلف است با همکاری وزارت کشور، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور و شورای عالی استان‌ها به منظور جلب همکاری و مشارکت کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در فرآیند احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد و در جهت راهبری و مدیریت یکپارچه و ایجاد وحدت‌رویه کلیه عوامل مرتبط در سطح ملی و محلی و استفاده از امکانات و منابع موجود حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون نسبت به تهیه و تدوین سند ملی راهبردی احیاء، بهسازی و نوسازی و توانمندسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری با رویکرد ضوابط شهرسازی معماری ایرانی - اسلامی اقدام و برای تصویب به هیأت‌وزیران ارایه نماید.

۱* و ۲* - ^(۳) به استناد ماده ۴ قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱، عبارت «وزارت راه و شهرسازی» جایگزین عبارت «وزارت مسکن و شهرسازی» شده است.

ز - ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (الف) ماده (۱۸۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ هیأت‌وزیران: در راستای ارتقای آگاهی‌های عمومی و دستیابی به توسعه پایدار به منظور حفظ محیط زیست کارگروهی متشکل از نمایندگان ذی‌ربط دستگاه‌های اجرایی به شرح زیر تشکیل می‌شود: الف - ...

ص - یک نماینده از شورای عالی استان‌ها

ح - ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۴ اصلاحی ۱۳۹۰/۱۲/۷ هیأت‌وزیران - به منظور پیگیری و ایجاد هماهنگی‌های لازم برای مناسب سازی، ستاد هماهنگی و پیگیری مناسب‌سازی که در این آیین‌نامه به اختصار «ستاد» نامیده می‌شود، با ترکیب زیر تشکیل می‌گردد: ۱- ...

۱۳ - رئیس شورای عالی استان‌ها

- ۱ - بررسی پیشنهادهای واصله از طرف شوراهای استانها و تعیین اولویت هر یک و ارجاع به مقامات اجرایی ذی ربط.
- ۲ - اعلام نارساییها و اشکالات نهادها و سازمانهای اجرایی در حدود اختیارات و وظایف شوراها به مسؤولین مربوطه و پیگیری آنها.
- ۳ - بررسی پیشنهادهای و ارایه آنها در قالب طرح به مجلس شورای اسلامی یا دولت.^(۱)
- ۴ - تصویب، اصلاح، ترمیم و تفریح بودجه دبیرخانه شورای عالی استانها.
- ۵ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور^(۲) موظف است یک نسخه از پیش نویس لوایح برنامه های توسعه و بودجه عمومی کشور و استانها را پس از تهیه در اختیار شورای عالی استانها قرار دهد. شورای عالی استانها پیشنهادهای اصلاحی خود را در مورد برنامه و بودجه مذکور به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعلام خواهد کرد.
- ۶ - تهیه آیین نامه نحوه هزینه بودجه شوراها و ابلاغ آن پس از تصویب هیأت وزیران به شوراها.
- ۷ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برنامه ریزی به منظور آموزش و آشنایی اعضاء شوراها با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره های کوتاه مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور با

- ۱ - از آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۷/۷/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحات بعدی: ماده ۱۳۶ (اصلاحی ۱۳۹۱/۲/۳۰) - لوایح قانونی باید در جلسه علنی مجلس توسط وزیر مربوط و یا نماینده دولت تقدیم گردد و در موقع طرح آن نیز باید وزیر مربوط یا یکی از وزراء به تناسب موضوع حاضر باشد. معاونان رئیس جمهور و وزراء و رئیس یا نایب رئیس شورای عالی استانها که رسماً به مجلس معرفی شده باشند، می توانند حسب مورد در جلسات مجلس و کمیسیونها برای توضیح و دفاع لازم حضور یابند.
- ماده ۱۳۹^(۱۰) (اصلاحی ۱۳۹۱/۲/۳۰) - طرح های مصوب شورای عالی استانها که باید دارای عنوان و مقدمه توجیهی مشخص و مواد متناسب باشد، مستقیماً یا توسط دولت به مجلس تقدیم می شود. وصول این طرحها توسط رئیس جلسه یا یکی از دبیران اعلام و برای بررسی به کمیسیون ذی ربط ارجاع و سپس چاپ و بین نمایندگان توزیع و نسخه ای از آن نیز برای هیأت وزیران به منظور حضور و دفاع از مواضع خود ارسال می شود. تبصره - نحوه رسیدگی به این طرحها و نیز تقاضای استرداد آنها مشابه لوایح دولت خواهد بود.
- * ۱ - با توجه به بند ۳ ماده ۳۴ قانون اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۷/۹/۲۶ و براساس مجوز صادره در ماده ۳۶ قانون مزبور، با تصمیم هیأت رئیسه مجلس شماره این ماده از ۱۴۰ به ۱۳۹ تغییر یافته است. برای ملاحظه آیین نامه مذکور به مجموعه قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (چاپ دوم - بهمن ماه ۱۳۸۹) از انتشارات این معاونت مراجعه شود.
- ۲ - در حال حاضر معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور.

- همکاری وزارت کشور و سایر وزارتخانهها و سازمانهای اجرایی ذی ربط.
- ۸ - جلسات عادی شورای عالی استانها هر دو ماه یکبار و حداکثر به مدت سه روز تشکیل می گردد. در موارد ضروری شورا می تواند جلسات فوق العاده تشکیل دهد.
 - ۹^(۱) (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - آیین نامه سازمانی، تشکیلاتی و تعداد و نحوه تشکیل جلسات شوراها و امور مالی دبیرخانه کلیه شوراها و تعداد کارکنان آنها و هزینه های مربوط و هرگونه پرداختی به اعضاء شوراها توسط شورای عالی استانها تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد. بکارگیری کارکنان و هرگونه پرداختی خارج از این آیین نامه ممنوع می باشد.^(۲)
 - ۱۰^(۳) (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شورای عالی استانها موظف است ضمن مشخص نمودن آن دسته از امور شهری که توسط وزارتخانهها و سازمانهای دولتی انجام می شود و انجام آن در حد توانایی شهرداریها می باشد طرح لازم جهت واگذاری آن امور به شهرداریها را تهیه و به دولت یا مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.
 - ماده ۷۸ مکرر ۳ - این ماده که الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ می باشد مطابق قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان بند ۱۰ به ماده ۷۸ مکرر ۲ منتقل شد.
 - ماده ۷۸ مکرر ۴ - این ماده که الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ می باشد مطابق قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان ماده ۹۳ تعیین گردید.
 - ماده ۷۸ مکرر ۵ - این ماده که الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ می باشد مطابق قانون اصلاحی
- ۱ - بند ۹ که قبلاً به عنوان ماده ۷۵ تصویب و در ۱۳۸۲/۷/۶ اصلاح شده بود، به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان بند ۹ به (ماده ۷۸ مکرر ۲) الحاق گردید. یادآور می شود در اجرای بند مزبور آیین نامه های زیر تصویب گردیده که در این مجموعه درج شده است.
 - الف - آیین نامه داخلی شورای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۴.
 - ب - آیین نامه داخلی شورای اسلامی شهرستان مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۴.
 - ج - آیین نامه داخلی شورای اسلامی استان مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۴.
 - د - آیین نامه داخلی شورای عالی استانها مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۴.
 - ه - آیین نامه نحوه پرداخت حق جلسه و مزایا به اعضاء شوراهای اسلامی مصوب ۱۳۸۴/۹/۲.
 - و - آیین نامه داخلی شورای اسلامی روستا مصوب ۱۳۸۴/۵/۵.
 - ز - آیین نامه داخلی شورای اسلامی بخش مصوب ۱۳۸۴/۵/۵.
 - ح - آیین نامه تشکیلاتی کارکنان دبیرخانه شوراهای اسلامی کشور مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۶.
 - ۲ - به زیرنویس پیشین مراجعه شود.
 - ۳ - این بند که قبلاً به عنوان ماده ۷۸ مکرر ۳ در تاریخ ۱۳۸۲/۷/۶ تصویب شده بود به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان بند ۱۰ به ماده ۷۸ مکرر ۲ الحاق گردید.

۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان ماده ۹۴ تعیین گردید.

ماده ۷۸ مکرر ۶ - این ماده که الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ می باشد مطابق قانون اصلاحی

۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان ماده ۹۵ تعیین گردید.

فصل چهارم - ترتیب رسیدگی به تخلفات^(۱)

ماده ۷۹ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراهای

۱ - نظریه ۷/۳۲۷۲ - ۱۳۸۳/۵/۲۰. ح.ق: اولاً - دلیلی براین که اعضای شوراهای اسلامی کارمند دولت تلقی شوند در قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران دیده نمی شود. ثانیاً - مستفاد از ماده ۳ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷^(۱۰) مجمع تشخیص مصلحت نظام و عبارات ... شوراهای ... و مأمورین به خدمات عمومی خواه رسمی یا غیر رسمی ... مذکور در آن پرداخت رشوه جرم است و منوط به رابطه استخدامی اعضای شوراهای اسلامی با دولت نمی باشد و از طرفی چون اعضای شورای شهرستان (غیر مرکز استان) رئیس اداره دولتی ویا وابسته به دولت موضوع بند ۲ ماده ۲ قانون اصلاح قانون تشکیل دیوان کیفر^(۲۰) محسوب نمی شوند در مورد جرائم آنها دادگاه محل وقوع جرم صالح به رسیدگی است.

* ۱ - ماده ۳ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۵: هریک از مستخدمین و مأمورین دولتی اعم از قضایی و اداری یا شوراهای یا شهرداری ها یا نهادهای انقلابی و به طور کلی قوای سه گانه و همچنین نیروهای مسلح یا شرکت های دولتی یا سازمان های دولتی وابسته به دولت و یا مأمورین به خدمات عمومی خواه رسمی یا غیررسمی برای انجام دادن یا انجام ندادن امری که مربوط به سازمان های مزبور می باشد و چه یا مال یا سند پرداخت و چه یا تسلیم مالی را مستقیماً یا غیرمستقیم قبول نماید در حکم مرتشی است اعم از این که امر مذکور مربوط به وظایف آنها بوده و یا آنکه مربوط به مأمور دیگری در آن سازمان باشد، خواه آن کار را انجام داده یا نداده و انجام آن بر طبق حقانیت و وظیفه بوده یا نبوده باشد و یا آن که در انجام یا عدم انجام آن مؤثر بوده یا نبوده باشد به ترتیب زیر مجازات می شود.

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از بیست هزار ریال نباشد به انفسال موقت از شش ماه تا سه سال و چنانچه مرتکب در مرتبه مدیرکل یا همپراز مدیرکل یا بالاتر باشد به انفسال دائم از مشاغل دولتی محکوم خواهد شد و بیش از این مبلغ تا دویست هزار ریال از یک سال تا سه سال حبس و جزای نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انفسال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد و چنانچه مرتکب در مرتبه مدیرکل یا همپراز مدیرکل یا بالاتر باشد به جای انفسال موقت به انفسال دائم از مشاغل دولتی محکوم خواهد شد.

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از دویست هزار ریال تا یک میلیون ریال باشد مجازات مرتکب دو تا پنج سال حبس به علاوه جزای نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انفسال دائم از خدمات دولتی و تا ۷۴ ضربه شلاق خواهد بود و چنانچه مرتکب در مرتبه پایین تر از مدیرکل یا همپراز آن باشد به جای انفسال دائم به انفسال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

از وظایف قانونی، هیأت هایی به نام هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می شود:

۱ - هیأت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی ربط وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان ها و شورای شهر تهران تشکیل می شود. هیأت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و دو نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می شود.

۳ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از یک میلیون ریال باشد مجازات مرتکب پنج تا ده سال حبس به علاوه جزای نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انفسال دائم از خدمات دولتی و تا ۷۴ ضربه شلاق خواهد بود و چنانچه مرتکب در مرتبه پایین تر از مدیرکل یا همپراز آن باشد به جای انفسال دائم به انفسال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

* ۲ - ماده ۲ قانون اصلاح قانون تشکیل دیوان کیفر... مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۲: دیوان کیفر کارکنان دولت به جرائم زیر رسیدگی می کند:

۱ - کلیه جرائم معاونان و مدیران کل وزارتخانه ها و معاونان نخست وزیر و مدیران کل نخست وزیری و سازمان ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و سفراء و رؤسای دانشکده ها و دانشگاه ها و مؤسسات عالی علمی دیگر که از طرف دولت یا با کمک مستمر دولت اداره می شوند و استانداران و فرمانداران و رؤسای ادارات استان ها و شهرستان ها و شهرداران مراکز شهرستان ها و رؤسا و مدیران و اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل شرکت ها و مؤسسات و سازمان های دولتی و وابسته به دولت و رؤسا و مدیران سازمان ها و مؤسسات مملکتی و رؤسا و مدیران سازمان ها و مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و کفیل یا قائم مقام هر یک از مقامات مذکور و رؤسا و مستشاران و دادستان دیوان محاسبات و دارندگان پایه های قضایی که به سبب شغل و وظیفه مرتکب شوند.

شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب هیأت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می‌شود.

تبصره ۱۵^(۱) (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - دبیرخانه هیأت‌های حل اختلاف مرکزی، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری مستقر می‌شود. معاون ذی‌ربط وزارت کشور دبیر هیأت مرکزی خواهد بود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - وزارت کشور بر اساس مسؤولیت نظارتی و اجرایی قانون شوراها می‌تواند موارد تخلف از قانون را به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.

ماده ۸۰ (اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض قرار نگیرد، لازم‌الاجرا است و چنانچه مسؤولان ذی‌ربط آن را مغایر با موازین اسلام یا قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند، حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه می‌توانند با ذکر مورد و به طور مستدل اعتراض خود را به شورای اسلامی اعلام و درخواست تجدیدنظر کنند. شورا موظف است ظرف (۱۰) روز از تاریخ وصول اعتراض، تشکیل جلسه دهد و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر کند. در صورتی که شورا در بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول نکند، با درخواست رسمی مقام صلاحیت‌دار معترض که حداکثر باید ظرف دو هفته پس از اعلام کتبی شورا صادر شود موضوع توسط آن مقام صلاحیت‌دار به هیأت حل اختلاف ذی‌ربط ارجاع می‌شود. هیأت مزبور مکلف است ظرف (۲۰) روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید. در صورت عدم اعلام نظر هیأت در مدت مذکور، مصوبه شورا لازم‌الاجرا می‌شود.^(۳)

تبصره ۱۵^(۳) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - اعتراض در مورد مصوبات

۱ و ۳ - شماره تبصره، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

۲ - از قانون شوراهای محلی مصوب ۱۳۵۸/۴/۳:

ماده ۱۴ - آیین‌نامه‌های شورای بخش و شهر نباید با آیین‌نامه کلی شورای شهرستان و آیین‌نامه شورای شهرستان نباید با اصول و ضوابط شورای استان مخالف باشد....

ماده ۱۵ - شورای هر محل، ضمن رعایت اصول کلی و شالوده‌های اساسی که از طرف دولت مرکزی یا هر وزارتخانه تعیین می‌شود در امر وصول مالیات‌های مستقیم، به جز مالیات‌های مربوط به درآمدهای ملی و مصرف آن و نیز مصرف بودجه کلی محل که از طرف دولت مرکزی تعیین می‌شود، بر عملیات مأمورین دولتی نظارت خواهد داشت.

ماده ۱۶ - وضع قوانین مربوط به سیاست عمومی دولت درباره صلاحیت شوراهای و اصولی که باید برای حفظ حاکمیت ملی و نظم عمومی و مصالح ملی از طرف شوراهای محلی رعایت شود با مجلس شورای ملی است و آیین‌نامه هر شورا در صورتی اعتبار دارد که با این قانون مخالف نباشد.

شوراهای اسلامی روستا و بخش توسط بخشدار یا شورای اسلامی شهرستان، در مورد مصوبات شوراهای اسلامی شهر و شهرستان توسط فرماندار یا شورای اسلامی استان، در مورد مصوبات شورای اسلامی استان توسط استاندار، مسؤولان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط یا شورای عالی استان‌ها و در مورد مصوبات شورای عالی استان‌ها توسط وزیر کشور یا عالی‌ترین مقام دستگاه‌های ذی‌ربط صورت می‌گیرد. شوراهای موضوع این تبصره مکلفند یک نسخه از مصوبات خود را ظرف یک هفته برای شورای واجد صلاحیت اعتراض به مصوبات آنها و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط که مصوبه مربوط به آنها می‌باشد، ارسال کنند.

رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیت‌دار نیست.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - قطعی شدن مصوبات شورا مانع از طرح رسیدگی آن دسته از مصوبات مغایر قانون در هیأت مرکزی حل اختلاف توسط اشخاص نمی‌باشد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کلیه شوراها موظفند هرگونه تصمیمی را که مربوط به دستگاه‌های اجرایی مختلف اتخاذ کرده‌اند، بلافاصله به دستگاه مربوطه ابلاغ نمایند.^(۱)

ماده ۸۱ - هرگاه شورا اقداماتی بر خلاف وظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیف و میل و تصرف غیرمجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می‌گردد و هیأت مذکور به شکایات و گزارش‌ها رسیدگی و در صورت احراز انحراف هریک از شوراهای روستاها، آن را منحل می‌نماید و در مورد سایر شوراهای در صورت انحراف از وظایف قانونی، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می‌گردند.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هریک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می‌توانند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید.

ماده ۸۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه هر یک از اعضای شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده^(۲) و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا

۱ - ماده ۱۸ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱: شوراها می‌توانند اطلاعات لازم را که در ارتباط با وظایف شورا است از ادارات و سازمان‌های وابسته به دولت بخواهند و آنان موظفند اطلاعات لازم را در اختیار آن شورا قرار دهند.

۲ - از نظریه ۷/۵۴۶۲ - ۱۳۸۴/۸/۱ - ح.ق. با عنایت به اینکه ماده ۲۹ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات

تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اختلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شئون اعضای شورا انجام دهد به موارد زیر محکوم می‌گردد:

- ۱- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی بدون اعلان عمومی.
- ۲- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی و اعلان عمومی.
- ۳- کسر از موارد دریافتی بابت عضویت در شورا (حقوق، حق‌الجلسه و عناوین مشابه) حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال.
- ۴- محرومیت از عضویت در هیأت رییس و نمایندگی در شوراهای فرادست و عناوین مشابه حداقل به مدت یک سال.
- ۵- سلب عضویت موقت از یک ماه تا یک سال
- ۶- سلب عضویت برای باقیمانده دوره شورا.
- ۷- ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها برای مدت حداقل یک دوره.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت‌های حل اختلاف پس از رسیدگی به اتهام یا اتهامات منتسب به عضو شورا در صورت احراز تخلف یا تخلفات در مورد هر پرونده صرفاً یکی از مجازات‌های این قانون را اعمال خواهند نمود و تنها بند ۸ قابل جمع با بندهای (۴) تا (۶) این ماده می‌باشد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه عضوی به یکی از مجازات‌های بند (۴) تا (۸) این ماده محکوم شود می‌تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیأت حل اختلاف مرکزی شکایت نماید هیأت مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - فرد یا افرادی که سلب عضویت می‌گردند، می‌توانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند.^(۱) دادگاه مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می‌کند و

شوراهای اسلامی کشور... مصوب سال ۱۳۷۵ در بندهای مختلف به محکومیت اشخاص برای محرومیت از داوطلب شدن عضویت در شوراها تصریح نموده، صرف ارتکاب تخلف تا زمانی که به صدور حکم محکومیت متهم منجر نشده قانوناً نمی‌تواند مستند سلب عضویت شخص قرار گیرد.

۱ - از نظریه ۷/۵۴۶۲ - ۱۳۸۴/۸/۱. ح.ق: رأی صادره از هیأت‌های حل اختلاف رسیدگی به شکایات استان مبنی بر سلب عضویت اعضای شوراهای اسلامی علی‌القاعده می‌بایستی به شخص موردنظر ابلاغ شود و در صورتی که با ابلاغ رأی از آن به دادگاه^(۱۰) شکایت نماید، اجرای رأی هیأت منوط به صدور رأی قطعی و لازم‌الاجرا از دادگاه^(۲۰) است و در صورتی که رأی هیأت به موقع اجراء گذارده شده باشد، کسی که از او سلب عضویت شده می‌تواند از دادگاه^(۳۰) تقاضا کند تا صدور حکم قطعی از دادگاه اجراء آن متوقف بماند و دادگاه^(۴۰) هم براساس

رأی آن قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود.

۸- سلب عضویت دائم از عضویت در شورا و ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در صورتی که هیأت حل اختلاف مرکزی حکم به سلب عضویت عضو شورای اسلامی شهر و یا روستا دهد، فرمانداری مکلف به معرفی عضو علی‌البدل است. در صورتی که مرجع رسیدگی کننده موضوع تبصره (۳) این ماده حکم به ابطال رأی مرجع پایین‌تر دهد، عضو علی‌البدل از شورای اسلامی خارج می‌شود و عضو قبلی مجدداً فعالیت خود را در شورای اسلامی از سر می‌گیرد.

ماده ۸۲ مکرر ۱^(۱) (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت‌های حل اختلاف ضمن رسیدگی به شکایات از اعضای شوراها در مورد اتهامات موضوع ماده (۸۲) به ترتیب زیر اقدام می‌نمایند:

- ۱- در مورد اعضای شوراهای روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب حل اختلاف استان.

- ۲- در مورد اعضای شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استان‌ها و استاندار و در مورد شورای عالی استان‌ها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.
- ۳- در مورد شورای عالی استان‌ها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

تبصره ۵ - سلب عضویت اعضای شورای ما فوق، موجب سلب عضویت از شورای مادون نمی‌گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی‌ربط.

ماده ۸۲ مکرر ۲^(۲) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - غیبت غیرموجه اعضای شورا در طول یک سال با تشخیص و تصویب شورا به شرح زیر منجر به سلب عضویت می‌شود:

- ۱ - شورای روستا و شهر دوازده جلسه غیرمتوالی و یا شش جلسه متوالی.
- ۲ - شورای بخش هشت جلسه غیرمتوالی و یا چهار جلسه متوالی.
- ۳ - شورای شهرستان شش جلسه غیرمتوالی و یا سه جلسه متوالی.
- ۴ - شورای استان چهار جلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی.
- ۵ - شورای عالی استان‌ها سه جلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی.

چنین تقاضایی می‌تواند دستور موقت بر توقف اجرای رأی سلب صلاحیت صادره از هیأت، صادر کند.

۱۰ تا ۴۰ - با توجه به قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷، در حال حاضر دیوان عدالت اداری صالح می‌باشد.

۱ و ۲ - شماره ماده، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

ماده ۸۲ مکرر ۳^(۱) (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شوراهای موضوع این قانون یا هر یک از اعضاء آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری‌ها، شهرداری‌ها و یا شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت نمایند یا به آنها دستور دهند و واگذاری مسؤلیت اجرایی، عضویت هیأت‌مدیره و مدیریت عامل به اعضاء شوراهای مذکور در دهیاری‌ها، شهرداری‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اعضاء شوراهای مذکور و بستگان درجه یک^(۲) آنها به هیچ وجه حق انجام معامله با دهیاری، شهرداری، سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته به آن را نخواهند داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع می‌باشد. در غیر این صورت ضمن لغو قرارداد و سلب عضویت دائم از شورا، پرونده به مراجع ذیصلاح ارسال می‌گردد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هرگونه استفاده شخصی از اموال، دارایی‌ها و امکانات شوراها، دهیاری، شهرداری، مؤسسات و شرکت‌های وابسته توسط اعضاء شوراها ممنوع می‌باشد.

در صورت ارتکاب نسبت به بررسی آن در هیأت حل اختلاف استان اقدام خواهد شد.

ماده ۸۲ مکرر ۴^(۳) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دبیرخانه شوراها طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آیین‌نامه اجرایی آن^(۴) صورت می‌گیرد.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - هیأت بدوی و تجدیدنظر رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان شوراها در مرکز هر استان تشکیل و اعضای آن با حکم رییس شورای استان منصوب

۱ - این ماده قبلاً به عنوان ماده ۷۴ تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۷/۶ اصلاح شده بود که مطابق قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷، ضمن اصلاح به عنوان ماده ۸۲ مکرر ۳ تعیین گردید.

۲ - نظریه ۷/۲۹۶۳ - ۱۳۸۳/۵/۴ ح.ق: چون در تبصره ۱ ماده ۷۴ اصلاحی قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶^(۱) فقط به ذکر عبارت «بستگان درجه یک» اکتفا شده و از طبقه ذکری نشده است. مراد از آن پدر و مادر و اولاد و همسر و پدر و مادر و اولاد همسر است یعنی اقارب درجه یک نسبی و سببی و نباید آن را ناظر به طبقات وراثت که در قانون مدنی آمده است، دانست. مع ذلک بهتر است در این خصوص از مجلس شورای اسلامی استفسار گردد.

* ۱ - با توجه به زیرنویس قبلی، در حال حاضر منظور تبصره ۱ ماده ۸۲ مکرر ۳ می‌باشد.

۳ - شماره ماده، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

۴ - برای ملاحظه قانون و آیین‌نامه مذکور، به مجموعه قوانین و مقررات تخلفات اداری و (چاپ اول - تیرماه ۱۳۹۰)، از انتشارات این معاونت مراجعه شود.

می‌شوند. رسیدگی به تخلفات کارکنان شورای عالی استان‌ها در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری شورای استان تهران صورت می‌گیرد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران، طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷^(۱) در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور^(۲) انجام می‌شود.

فصل پنجم - سایر مقررات

ماده ۸۳ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۳۱) - در صورتی که هر یک از شوراها به علت فوت، استعفاء یا سلب عضویت اعضاء اصلی و علی‌البدل، فاقد حد نصاب لازم برای تشکیل جلسه گردد و همچنین در حوزه‌هایی که انتخابات آن‌ها براساس مواد (۵۷)، (۵۸) و (۸۴) این قانون باطل یا متوقف و یا طبق ماده (۸۱) این قانون، شورای آن منحل گردد و نیز در حوزه‌هایی که تعداد داوطلبان آنها در مهلت ثبت نام یا تا قبل از روز اخذ رأی، مساوی یا کمتر از تعداد اعضای اصلی باشد و انتخابات آنها به این دلیل یا به هر دلیل دیگر برگزار نشده باشد و یا به هر دلیل فاقد شورا باشد، وزارت کشور موظف است انتخابات میان دوره‌ای شورای اسلامی آنها را همزمان با اولین انتخابات سراسری سایر انتخابات، مشروط به آن که حداقل یک سال به پایان دوره شورا باقی مانده باشد، برگزار نماید.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۳۱) - در برگزاری انتخابات میان دوره‌ای نیازی به تشکیل هیأت‌های اجرایی بخش و شهرستان نیست و همان هیأت‌هایی که براساس قوانین انتخابات سراسری تشکیل شده است، وظایف و اختیارات هیأت‌های مذکور را بر عهده خواهند داشت.

ماده ۸۴ - در حوزه‌های انتخابیه‌ای که به علت بروز حوادث غیرمترقبه و مسائل سیاسی و

۱ - برای ملاحظه قانون و آیین‌نامه مذکور، به مجموعه قوانین و مقررات تخلفات اداری و (چاپ اول - تیرماه ۱۳۹۰)، از انتشارات این معاونت مراجعه شود.

۲ - قانون تفسیر تبصره (۲) ماده (۸۲) مکرر (۲) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲ مصوب ۱۳۸۹/۴/۳۰:

موضوع استفساریه: ماده واحده - آیا در تبصره (۲) ماده (۸۲) مکرر (۲)^(۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲ عبارت «هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور» شامل هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری استانداری‌ها می‌شود یا خیر؟

نظر کمیسیون: بلی، هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور شامل هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری استانداری‌ها می‌گردد.

* ۱ - شماره ماده، با توجه به قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷، به ماده (۸۲) مکرر (۴) تنبیه یافته است.

امنیتی برگزاری انتخابات امکان‌پذیر نباشد انتخابات آن حوزه‌ها تا رفع موانع متوقف می‌شود. تشخیص این موانع با وزیر کشور می‌باشد.

ماده ۸۵ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هرگاه انتخابات هریک از شوراهای روستا و شهر بنا به دلایل ذکرشده متوقف و یا پس از تشکیل طبق مقررات قانونی منحل شود تا برگزاری انتخابات مجدد و تشکیل شورای جدید، استاندار جانشین آن شورا خواهد بود.

تبصره ۱ - جانشین شورای شهر تهران، وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۲ - جانشین شورای روستا، شورای بخش می‌باشد.

ماده ۸۶ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۷ بخش «و - سایر مقررات انتخابات» در انتهای فصل دوم - انتخابات، منتقل شده است.

ماده ۸۷ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۷ بخش «و - سایر مقررات انتخابات» در انتهای فصل دوم - انتخابات، منتقل شده است.

ماده ۸۸ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۷ بخش «و - سایر مقررات انتخابات» در انتهای فصل دوم - انتخابات، منتقل شده است.

ماده ۸۹ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۷ بخش «و - سایر مقررات انتخابات» در انتهای فصل دوم - انتخابات، منتقل شده است.

ماده ۹۰ - به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به بعد از ماده ۶۷ بخش «و - سایر مقررات انتخابات» در انتهای فصل دوم - انتخابات، منتقل شده است.

ماده ۹۱ - حداکثر ظرف یک سال پس از تصویب این قانون، کلیه شوراهای در سراسر کشور باید تشکیل شده باشد.

ماده ۹۲ (۱) (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با همکاری وزارت کشور و شورای عالی استان‌ها در راستای ارتقای سطح فرهنگ شوراهای و مشارکت، برنامه‌های مختلف فرهنگی و آموزشی را تهیه و بخش نماید.

ماده ۹۳ (۲) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - کلیه شوراهای موضوع این قانون مکلفند حداکثر ظرف مدت ده روز مصوبات خود را به نمایندگان حوزه انتخابیه و شورای مافوق، مسئولین

۱ - این ماده به جای ماده ۹۲ الحاق شده و ماده ۹۲ قبلی به ماده ۹۶ تغییر کرده است.

۲ - مواد ۹۳ و ۹۴ و ۹۵ که قبلاً به عنوان مواد (۷۸ مکرر ۴)، (۷۸ مکرر ۵) و (۷۸ مکرر ۶) در تاریخ ۱۳۸۲/۷/۶ تصویب شده بود، به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ به عنوان مواد ۹۳، ۹۴ و ۹۵ تعیین و به محل جدید منتقل گردیده و ماده ۹۳ سابق به موجب ماده ۵۳ قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف شده و ماده ۹۴ سابق به ماده ۹۷ و ماده ۹۵ به ماده ۹۸ تغییر کرده است.

اجرائی ذی‌ربط و عالیترین مقام اجرائی مربوط و در مورد شورای عالی استان‌ها به مجلس شورای اسلامی و وزارت کشور ارسال نمایند.^(۱)

ماده ۹۴ (۲) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶، اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - استانداران، فرمانداران و بخشداران موظفند در کلیه شوراهای و کمیته‌های تخصصی مرتبط با وظایف شوراهای (به‌جز کمیته برنامه‌ریزی شهرستان) که در سطح منطقه تشکیل می‌دهند از نماینده شوراهای بخش، شهر، شهرستان و استان به عنوان عضو ناظر جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند.

ماده ۹۵ (۳) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می‌شوند در حدود اختیارات شوراهای ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند. موارد تخلف به مقامات مافوق اعلام و در مراجع ذی‌صلاح رسیدگی می‌شود.

ماده ۹۶ (۴) - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

ماده ۹۷ (۵) - وزارت کشور مسؤول اجرای این قانون است و موظف است ظرف دو ماه آیین‌نامه‌های اجرائی مورد نیاز را تهیه و هیأت‌وزیران موظف است ظرف مدت سه‌ماه پس از تصویب این قانون خارج از نوبت آیین‌نامه‌های مذکور را تصویب نماید.^{(۶) (۷)}

۱ - ماده ۱۲ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۱/۹/۱: شوراهای در حدود وظایف و اختیارات خود در برابر شورای مافوق مسؤولند.

تبصره - مجلس شورای اسلامی در حکم مافوق شورای عالی استان‌ها می‌باشد.

۲ و ۳ - به زیرنویس ماده ۹۳ مراجعه شود.

۴ - با توجه زیرنویس ماده ۹۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شماره این ماده اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

۵ - با توجه زیرنویس ماده ۹۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شماره این ماده اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ می‌باشد.

۶ - الف - در اجرای این ماده آیین‌نامه‌های زیر تصویب و در همین مجموعه درج شده است:

- آیین‌نامه اجرائی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شورای اسلامی بخش مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱.

- آیین‌نامه اجرائی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی شهرها مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱.

- آیین‌نامه اجرائی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱.

- آیین‌نامه اجرائی انتخابات شوراهای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶.

- آیین‌نامه اجرائی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶.

ب- یادآور می‌شود آیین‌نامه اجرائی انتخابات شوراهای اسلامی شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها مصوب ۱۳۸۱/۴/۲۰ مندرج در همین مجموعه، به استناد ماده ۷۲ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵ تصویب شده که ماده مورد استناد از حیث فرایند تصویب آیین‌نامه‌های اجرائی قانون مشابه ماده ۹۷ قانون حاضر است.

۷ - رأی ۳۳۵ - ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: به موجب ماده ۹۴ قانون تشکیلات، وظایف و

ماده ۹۸^(۱) (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - هرگونه اصلاح در آیین‌نامه اجرایی قانون شوراهای اسلامی کشور توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران خواهد رسید.

انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی، تهیه آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به وزارت کشور و تصویب آنها به عهده هیأت‌وزیران محول شده و طبق اصل ۱۳۸^(۱۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تفویض مسؤلیت تصویب برخی از امور مربوط به وظایف دولت از جمله وضع مقررات دولتی به کمیسیون‌هایی منحصراً متشکل از چند وزیر تجویز گردیده است بنابراین مشارکت معاونان ریاست جمهوری در کمیسیون مذکور به عنوان اعضاء تصویب‌کننده آیین‌نامه اجرایی قانون، با تمسک به اصل ۱۳۷^(۲۰) قانون اساسی که ناظر به تعیین نماینده در موارد خاص و منصرف از وضع مقررات دولتی می‌باشد، مغایر قانون تشخیص داده می‌شود و مصوبات مورد اعتراض مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد. توضیح این نکته نیز لازم است، که محدوده اصل ۱۳۸ شامل تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها و اساسنامه‌ها و در هر صورت مصوبات هیأت محترم وزیران می‌باشد و محدوده اصل ۱۳۷ شامل حال تصمیمات نماینده یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص و معین می‌باشد و محدوده دو اصل کاملاً متفاوت بوده و نظریه تفسیری مورخ ۱۳۷۹/۵/۴ شورای نگهبان نیز مطلب فوق را تأیید می‌نماید.

* ۱ - اصل ۱۳۸ ق.ا.: علاوه بر مواردی که هیأت‌وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیأت‌وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت‌وزیران حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد. دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیون‌ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس‌جمهور لازم‌الاجرا است. تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیون‌های مذکور در این اصل، ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می‌رسد تا در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیاید با ذکر دلیل برای تجدیدنظر به هیأت‌وزیران بفرستد.

* ۲ - اصل ۱۳۷ ق.ا.: رئیس‌جمهور می‌تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیأت‌وزیران نماینده، یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص تعیین نماید. در این موارد تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رئیس‌جمهور و هیأت‌وزیران خواهد بود.